

ÅRSRAPPORT 2014

Innhold

Her finner du oss	3
Hovedtall siste fem år	4
Bankens visjon og verdier	5
Banksjefen har ordet.....	6
Viktige hendelser i 2014.....	7
Styrets årsberetning	8
Resultatregnskap	18
Balanse	19
Kontantstrømoppstilling	21
Noter til regnskapet	22
Erklæring ihht verdipapirhandellovens § 5-5.....	55
Revisors beretning	56
Kontrollkomitéens beretning	58

Her finner du oss

1 Porsgrunn, Jernbanegata

2 Porsgrunn, Storgata

3 Skien, Torggata

4 Skien, Gråtenmoen

5 Bamble

6 Bø

7 Notodden

8 Ulefoss

9 Lunde

Hovedtall siste fem år

	2014	2013	2012	Proforma 2012	2011 ¹⁾	2010 ¹⁾
Fra resultatregnskapet (beløp i tusen kr)						
Netto renteinntekter inkl. boligkreditt	370 547	354 882	274 824	334 399	261 386	248 527
Netto provisjons- og andre inntekter	120 858	117 983	87 746	102 841	84 411	83 837
Driftskostnader	-249 370	-251 391	-220 300	-268 520	-184 595	-170 670
Driftsresultat før tap	242 035	221 474	142 270	168 720	161 202	161 694
Tap og nedskrivninger på utlån	31 541	21 358	23 810	26 553	21 111	8 265
Gevinst/tap (-) på verdipapirer	18 790	13 052	-1 750	-2 694	-2 500	487
Årsresultat	174 243	157 594	83 458	98 921	97 800	110 396
Fra balansen (beløp i mill. kr)						
Forretningskapital	25 406	23 308	22 119		16 520	15 800
Forvaltningskapital	19 606	18 102	17 806		13 721	13 582
Brutto utlån inkl overføring til boligkreditt	22 451	21 018	19 697		14 621	13 478
Brutto utlån ekskl overføring til boligkreditt	16 651	15 812	15 384		11 822	11 260
Utlån overført til boligkreditt	5 800	5 206	4 313		2 798	2 217
Utlån bedriftsmarkedet	5 187	4 985	4 614		3 501	2 947
Utlån personmarkedet inkl overføring til boligkreditt	17 265	16 033	15 082		11 120	10 531
Innskudd fra kunder	12 510	11 434	11 200		8 550	8 257
Innskudd bedriftsmarkedet	3 776	3 367	3 380		2 556	2 654
Innskudd personmarkedet	8 734	8 067	7 819		5 995	5 604
Egenkapital	2 031	1 912	1 764		1 386	1 302
Ansvarlig kapital	1 799	1 736	1 594		1 295	1 237
Nøkkeltall ²⁾						
Egenkapitalavkastning	8,8 %	8,5 %	5,6 %		7,2 %	8,8 %
Rentenetto	1,58 %	1,63 %	1,73 %	1,74 %	1,84 %	1,79 %
Kostnader/ inntekter	50,7 %	53,2 %	60,8 %	61,4 %	53,4 %	51,3 %
Innskuddsdekning	75,1 %	72,3 %	72,8 %		72,3 %	73,3 %
Utlån overført til boligkreditt i prosent av brutto utlån	25,8 %	24,8 %	21,9 %		19,1 %	16,5 %
Vekst i forretningskapital	9,0 %	5,4 %	5,8 %		1,0 %	5,2 %
Utlånsvekst inkl overføring til boligkreditt	6,8 %	6,7 %	7,6 %		8,5 %	5,9 %
Innskuddsvekst	9,4 %	2,1 %	5,8 %		3,5 %	7,8 %
Ren kjernekapitaldekning	17,0 %	15,9 %	15,3 %		15,7 %	14,7 %
Kjernekapitaldekning	17,0 %	16,6 %	16,0 %		16,6 %	15,7 %
Kapitaldekning	17,0 %	16,6 %	16,0 %		16,6 %	15,7 %
Leverage ratio (LR)	8,8 %	8,7 %				
Antall ansatte	173	187	198		156	162
Antall årsverk	167	178	185		148	154

1) Hovedtall for Sparebanken Telemark før fusjon med Holla og Lunde Sparebank.

2) Egenkapitalavkastning er bankens overskudd målt mot gjennomsnittlig egenkapital i perioden.
Kostnader/inntekter er totale kostnader/totalte inntekter.

Innskuddsdekning er innskudd fra kunder/ brutto utlån ekskl overføring til boligkreditt.

Bankens visjon og verdier

Visjon og forretningsidé

Vi skal være en lønnsom og solid bank som er attraktiv og har tillit hos våre kunder, samarbeidspartnere og medarbeidere. Vi skal være blant de beste bankene i bruk av moderne kundebetjeningsløsninger, samtidig som vi skal kunne tilby kundene nærhet og god kundeservice. Gjennom dette skal vi være den foretrukne banken for privatpersoner, bedrifter, offentlig virksomhet og organisasjoner i vårt markedsområde.

Vi skal ha et tilnærmet fullsortiment tilbud til av bank- og forsikringsprodukter / tjenester, enten egenproduserte eller gjennom SpareBank 1 Alliansen.

Kundene skal oppleve at vi er den beste banken på nærhet, lokal forankring, forståelse av kundes behov, kompetanse og fremtidsrettet kommunikasjon.

Visjon: Banken for Telemark og for telemarkinger.

Med visjonen mener vi at:

- hver enkelt medarbeider hver dag skal bidra til at kunder og kolleger får en bedre hverdag
- vi skal gjøre vårt ytterste for at våre kunder når sine mål og drømmer
- vi skal som bank skal vi ha et sterkt samfunnsengasjement for å gjøre Telemark til et enda bedre sted å bo
- vi skal tiltrekke oss og beholde telemarkinger som har flyttet ut eller flytter ut fra Telemark og gi dem et hjemsted når det gjelder finansielle tjenester

I markedskommunikasjon med kunder og omverden skal banken benytte markedsnavnet SpareBank 1 Telemark.

Verdier

Nær, dyktig og engasjert.

Med våre verdier mener vi:

Nær: Vi skal ha en nærhet til våre kunder og samarbeidspartnere. Dette skal vi etterleve gjennom personlige relasjoner, tilgjengelighet og god kommunikasjon.

Dyktig: Vi skal ha en kompetanse og tilstrebe en dyktighet som både vi og kundene kan være stolte av. Med kompetanse mener vi produktet av kunnskap, ferdighet og holdning.

Engasjert: Vi skal være initiativrike og entusiastiske. Vårt engasjement overfor kunder og samfunnet skal bidra til et bedre liv i Telemark og for telemarkinger generelt.

Styrket kundeoposisjon

2014 var et urolig år i mer eller mindre hele verden. Den europeiske økonomien var preget av fallende styringsrenter og økende arbeidsledighet. Til tross for dette var norsk økonomi relativt god, og norske banker leverte tilfredsstillende resultater selv i et fallende rentemarked.

Telemark kom også relativt godt ut. Sparebanken Telemark fikk et historisk godt resultat i 2014, det beste siden oppstarten i 1844. Resultat før tap og skatt ble på 242 millioner kroner, og et årsresultat på 174 millioner kroner. Årsresultatet er hele 100 millioner kroner høyere enn samlet resultat for de tre fusjonerte bankene tilbake til 2008. I samme periode har utlånene økt til 22,5 milliarder kroner, tilsvarende en økning på 50 prosent. Driftskostnadene er imidlertid uendret fra 2008 og dette i en tidsperiode med en "normal" kostnadsutvikling, noe vi er meget fornøyd med. For meg sier dette at sammenslåingen mellom de tre bankene har vært viktig både for kundene, banken, lokalsamfunnene og de ansatte.

En god verdiskapning kunne ikke funnet sted hvis vi ikke hadde hatt konkurransedyktige betingelser, gode og fremtidsrettede produkter og velfungerende betalingsløsninger. SpareBank 1 Alliansen er i denne sammenheng en meget viktig premissgiver og har markert sin posisjon som en innovativ, ledende og fremtidsrettet allianse og finansgruppering. Sparebanken Telemark hadde heller ikke klart denne utviklingen og posisjonen hvis det ikke var for en dyktig og endringsvillig organisasjon. Bankens ansatte fortjener stor honnør for dette.

Tøffere konkurranse

For å lykkes i konkurransen om kundene er det svært viktig med gode vilkår og relasjoner samt å utvikle og utnytte de teknologiske muligheter som finnes blant annet innenfor betalingsformidling. Vi har vært, og skal være, i forkant av utnyttelsen av disse. Dette skal komme våre kunder ytterligere til gode i fremtiden.

Året 2014 var året da Sparebanken Telemark markerte seg i riksmidier. Som den første "private" bank i Norge kunne vi tilby lånekunder en boliglånsrente på under 3 prosent. Dette gav oss stor oppmerksomhet både lokalt og nasjonalt, og god vekst med mange nye kunder, både i og utenfor Telemark. Denne satsningen henger tett sammen med vår visjon: "Banken for Telemark og telemarkinger". Utflyttede telemarkinger vil fortsatt være en viktig kundegruppe for banken. Av en kundemasse på i underkant av 60.000 kunder er ca. 6.000 kunder bosatt i Oslo-området.

En stor takk til alle kunder, ansatte og interessenter for at vi sammen har skapt den gode merkevaren SpareBank 1 Telemark – "Banken for Telemark og telemarkinger".

La oss sammen fortsette det gode arbeidet med å utvikle Telemark!

A handwritten signature in blue ink, reading "Per Halvorsen".

Per Halvorsen

Administrerende banksjef

Viktige hendelser i 2014

Første kvartal

- Overskudd på 34 millioner kroner etter skatt i første kvartal 2014.
- Representantskapet vedtar utdeling av utbytte på 16 millioner kroner og gaver på 3 millioner kroner.
- Banken beslutter å samle all virksomhet i Porsgrunn til Storgata 117, og å bygge om lokalene.

Andre kvartal

- Overskudd på 54 millioner kroner etter skatt i andre kvartal 2014.
- Den store gavefesten – hylles til lokale lag og foreninger.
- Salg av aksjene i Nets Holding AS. Gevinsten fra salget ble på 20,5 millioner kroner.
- Slutføring av Torggata prosjektet i Skien med avduking av identitetsveggen.
- Nytt kortselskap med konvertering av kredittkort til SpareBank 1 Kredittkort AS.

Tredje kvartal

- Overskudd på 67 millioner kroner etter skatt i tredje kvartal 2014.
- I september valgte banken å sette ned utlånsrentene på boliglån og kunne tilby "tidenes billigste boliglån". Sparebanken Telemark fikk stor oppmerksomhet i nasjonale og lokale medier. I ettertid fulgte både større og mindre banker etter.

Fjerde kvartal

- Overskudd på 19 millioner kroner etter skatt i fjerde kvartal 2014.
- Sparebanken Telemark var blant de første bankene i landet som introduserte Java fri nettbank.
- Odd tok bronse i eliteserien, og spilte cupfinalen mot Molde.

Styrets årsberetning for 2014

Markedsutviklingen i 2014

Som for 2013 har 2014 vært et godt år for finansmarkedene. Første halvdel av 2014 hadde en positiv utvikling. Andre halvdel har imidlertid vært preget av usikkerhet som følge av sterkt fallende oljepris og lav inflasjon i euroområdet. For året som helhet var veksten i norsk fastlandsøkonomi på om lag 2,3 prosent. Dette var lavere enn den langsiktige trendveksten på 2,5 prosent. Bedrifter i de fleste næringer i Norges Banks regionale nettverk rapporterte om mindre kapasitetsproblemer enn tidligere i og med forventning om lavere vekst fremover. Dette gjelder særlig for oljeleverandørnæringen. Lavere oljeinvesteringer, med de ringvirkninger det har for fastlandsøkonomien, vil kunne trekke ned den økonomiske veksten i inneværende år og trolig føre til en økning i arbeidsledigheten. På den andre siden bidro oljeprisfallet til en kronessvekkelse og dermed bedret konkurransevilkårene for tradisjonell eksportindustri.

Sammen med lavere vekstutsikter har en fremdeles ekspansiv pengepolitikk drevet ned styrings- og markedsrentene i både Norge og Europa. Den svenske Riksbanken reduserte styringsrenten til null prosent i oktober, mens styringsrenten til den europeiske sentralbanken er på 0,05 prosent. Norges Bank satte ned styringsrenten i desember til 1,25 prosent. Bankenes innlånskostnad, uttrykt ved tre måneders NIBOR, har blitt redusert fra 1,69 prosent ved inngangen av 2014 til 1,47 prosent ved utgangen av året. Også kredittpåslaget til bankene har blitt svakt redusert gjennom 2014.

Etterspørselen etter kreditt har samlet sett fortsatt den svakt nedadgående tendensen fra 2013 også gjennom 2014. Både husholdningene og ikke-finansielle foretak har redusert sin vekst i gjeldsopptak i denne perioden. For førstnevnte har veksten gått fra å ligge i overkant av 7 prosent på årsbasis til å ligge mellom 6 og 7 prosent. Sistnevnte har redusert kredittveksten fra om lag 4 prosent til i underkant av 3 prosent. Sparebanken Telemark har en utlånsvekst som samsvarer med den generelle kredittveksten.

Konkurransen om boligkunder var høy gjennom 2014. Gode lånevilkår og tekniske løsninger var og er viktig for å beholde og tiltrekke seg kunder. Lånerenten på sikre boliglån ble også i 2014 ytterligere forsterket som konkurransefaktor i kampen om kundene. Styret har tidligere lagt stor vekt på å bygge soliditet sett i lys av de nye kapitalkravene til banker. Ved inngangen til 2014 hadde banken en høy soliditet i form av ren kjernekapital, både absolutt og relativt. Banken fulgte derfor nøye med på utviklingen i markedsrentene og forventningene til fremtidig utvikling. Med bakgrunn i dette og å være med kundene i "gode og onde dager", valgte banken å sette ned utlånsrentene på boliglån i september og kunne tilby "tidenes billigste boliglån". Sparebanken Telemark fikk stor oppmerksomhet i nasjonale og lokale medier. I ettertid fulgte både større og mindre banker etter. Styret er meget fornøyd og stolt over den gode markedsføringen som banken og Telemark fikk.

Virksomheten i 2014

Årsregnskapet er utarbeidet i henhold til regnskapsloven, årsregnskapsforskriften og god regnskapskikk, og er avlagt under forutsetning om fortsatt drift. Etter styrets oppfatning er det etter regnskapsavslutningen ikke intrådt forhold som i vesentlig grad vil påvirke regnskapet.

Resultat før tap og skatt ble på 242,0 (221,5)¹ millioner kroner, mens resultat før skatt ble 229,3 (213,2) millioner kroner. Resultat etter skatt ble 174,2 (157,6) millioner kroner. Dette ga en egenkapitalavkastning etter skatt på 8,8 (8,5) prosent.

Netto renteinntekter

Netto renteinntekter i 2014 ble 301,3 (291,5) millioner kroner. Renteinntekter fra boliglån overført til SpareBank 1 Boligkreditt AS regnskapsføres som provisjonsinntekter i bankens regnskap. Samlede netto renteinntekter inkludert provisjonsinntekter fra boliglån overført til boligkredittselskapet ble på 370,5 (354,9) millioner kroner. Dette tilsvarer en økning på 4,4 prosent fra året før. Bankens rentenetto ble på 1,58 (1,63) prosent av gjennomsnittlig forvaltningskapital.

¹Tallene i parentes gjelder 2013

Provisjonsinntektene fra SpareBank 1 Boligkreditt økte med om lag 6 millioner kroner til 69,3 millioner kroner i 2014. Provisjonsmarginen fra boligkreditselskapet ble i 2014 på 1,28 prosent mot 1,33 prosent i 2013.

I 2014 har banken betalt sikringsfondsavgift på 9,2 millioner kroner mot 8,9 millioner kroner i 2013.

Netto provisjons- og andre inntekter

Netto provisjonsinntekter og andre inntekter var i 2014 på 83,2 millioner kroner. Dette er en nedgang på om lag 10 millioner kroner sammenlignet med 2013. Reduksjonen skyldes i sin helhet gevinst knyttet til salg av eiendom i 2013. Netto provisjonsinntekter er på nivå med 2013.

Netto avkastning på finansielle investeringer

Netto avkastning på finansielle investeringer ble på 37,6 millioner kroner. Dette er 12,9 millioner kroner høyere enn fjoråret. Utbytte på aksjer, aksje-/verdipapirfond og egenkapitalbevis ble på 35,8 (22,0) millioner kroner. Økning skyldes økt utbytte fra SpareBank 1 Boligkreditt AS samt utbytte fra SamSpar Bankinvest II AS som følge av nedkapitalisering i sistnevnte selskap.

Netto verdiendringer på verdipapirer var i 2014 på 1,9 (2,8) millioner kroner herav valuta 3,5 (3,7) millioner kroner.

Driftskostnader

Bankens samlede driftskostnader var på 249,4 (251,4) millioner kroner. Driftskostnader i forhold til gjennomsnittlig forvaltningskapital utgjorde 1,3 (1,4) prosent. Reduksjonen i driftskostnadene fra 2013 til 2014 skyldes i effektivisering av driften i 2014 med blant annet reduksjon av årsverk som følge av alderspensjon.

Bankens driftskostnader i forhold til totale inntekter ble på 50,7 (53,2) prosent.

Tap på utlån og garantier

Etter styrets vurdering er bankens tap fortsatt lave og ble i 2014 på 31,5 (21,4) millioner kroner, tilsvarende 0,19 (0,14) prosent av brutto utlån på balansen. Avsetning for tap på utlån var ved utgangen av året 173,9 (159,2) millioner kroner eller 1,04 (1,01) prosent av brutto utlån.

Styret har lagt vekt på at banken skal ha en moderat

risikoprofil for kredittrisiko, og har historisk hatt lave tap på utlån og garantier. Banken har i sin kredittvurdering tatt hensyn til aktuelle risikofaktorer. Styret anser de avsetninger/nedskrivninger som er gjennomført i regnskapet som tilstrekkelige til å møte eventuelle verdifall på dagens utlån og garantier.

Problemlån (misligholdte og tapsutsatte engasjement) var ved utgangen av 2014 på 317,0 (281,0) millioner kroner, herav misligholdte engasjement på 121,9 (117,3) millioner kroner. Brutto misligholdte engasjement utgjorde 0,7 (0,7) prosent av brutto utlån.

Etter styrets vurdering har banken god oversikt over misligholdte og tapsutsatte engasjementer. Kvaliteten i bankens utlånsportefølje er etter styrets vurdering god.

Gevinst på verdipapirer som er anleggsmidler

Salget av Sparebanken Telemarks eierandel i Nets Holding A/S ble sluttført 9. juli 2014. Bankens eierandel i Nets var på 0,16 prosent (303.275 aksjer). Gevinsten fra salget ble på 20,5 millioner kroner. Gevinsten er skattefri.

Disponering av årets overskudd

Årsresultatet i Sparebanken Telemark ble 174,2 millioner kroner.

Styret foreslår at årets resultat disponeres slik: (tall i hele tusen kroner)

Overført til grunnfondskapital	104 020
Overført til utjevningsfond	31 223
Avsatt til utbytte	36 000
Avsatt til gaver	3 000
Sum disponert	174 243

I forbindelse med fusjonen med Holla og Lunde Sparebank den 23. november 2012, ble det etablert to stiftelser; Sparebankstiftelsen Telemark-Grenland og Sparebankstiftelsen Telemark-Holla og Lunde. Stiftelsene har lik eierandel i banken med 18,8 prosent hver per 31.12.2014. Det er gått to år siden etableringen av stiftelsene. Etter styrets vurdering er det en god løpende dialog mellom banken og stiftelsene, både når det gjelder gaveutdeling, tildeling av utbytte og av våre ulike roller og hensyn som må avveies. Verdien er slik styret ser det at vi sammen styrker og utvikler hverandres roller i lokalsamfunnene.

Balanseutvikling og soliditet

Bankens egenkapital var ved utgangen av 2014 på 2.031 (1.912) millioner kroner tilsvarende 10,4 (10,6) prosent av balansen. Ren kjernekapitaldekning ved årsskiftet var 17,0 (15,9) prosent, kjernekapitaldekning var på 17,0 (16,6) prosent tilsvarende som kapitaldekningen. Risiko-vektet balanse har økt med i overkant av 1 prosent, mens ansvarlig kapital har økt med i underkant av 4 prosent.

Banken er ikke involvert i noen rettstvister som vurderes å ha betydning for bankens soliditet eller lønnsomhet. Styret vurderer soliditeten som god.

Forvaltningskapitalen

Bankens forretningskapital (forvaltningskapital tillagt bankens utlån gjennom SpareBank 1 Boligkreditt AS) var på 25.406 (23.308) millioner kroner ved utgangen av 2014. Dette tilsvarer en vekst på 9,0 prosent (2.098 millioner kroner). Bankens forvaltningskapital etter overføring til boligkreditt, var på 19.606 millioner kroner, en økning på 8,3 prosent (1.503 millioner kroner) fra 2013.

Utlån

De samlede utlån før overføring til boligkreditt var ved utgangen av 2014 på 22.451 (21.018) millioner kroner. Dette tilsvarer en utlånsvekst på 6,8 prosent sammenlignet med 2013. De samlede utlån etter overføring til boligkreditt, var ved årsskiftet 16.651 (15.812) millioner kroner. Lån overført til SpareBank 1 Boligkreditt AS var ved utgangen av 2014 på 5.800 millioner kroner, og utgjør 25,8 prosent av brutto utlån og 33,6 prosent av brutto utlån til personmarkedet.

Av bankens brutto utlån utgjør andelen til bedrifts- og personmarkedet om lag 23,1 prosent, som er på nivå med 2013. Fordelingen av utlån mellom næring, sektorer og geografiske områder fremkommer i note 14. Note 26 viser restløpetiden for utlånene.

Ved årsskiftet hadde banken fastrenteutlån på 736 (931) millioner kroner.

Nedskrivning på individuelle og grupper av utlån var ved utgangen av året 174 (159) millioner kroner eller 1,04 (1,01) prosent av brutto utlån, herav nedskrivninger

på individuelle utlån på 128 (108) millioner kroner. Se note 14 for nærmere spesifisering angående fordeling av utlån til bedrifts- og personmarkedet.

Verdipapirer

Bankens beholdning av rentebærende verdipapirer var ved utgangen av året på 1.196 (1.275) millioner kroner. Obligasjonsporteføljen inkluderer obligasjonslån og ansvarlig lån i SpareBank 1 Boligkreditt AS og SpareBank 1 Næringskreditt AS med til sammen 258 millioner kroner. Gjennomsnittlig løpetid på bankens obligasjonsportefølje var ved utgangen av året på 2,9 år. Se note 15 for nærmere spesifisering.

Bokført verdi av aksjefond, børsnoterte aksjer og egenkapitalbevis utgjorde 23,1 millioner kroner (0,1 prosent av forvaltningskapitalen).

Aksjer i datterselskap, felleskontrollerte virksomheter og andre anleggsaksjer

Bokført verdi av aksjer i datterselskaper, felleskontrollerte virksomheter og andre anleggsaksjer utgjorde 478 millioner kroner. Investeringene i disse selskapene er regnskapsført til historisk kostpris.

Sparebanken Telemark har tre datterselskaper; Tufte Eiendom AS (100 prosent), Sparebankgården AS (100 prosent) og Eiendomsmegler 1 Telemark AS (56 prosent). Se note 17 for nærmere spesifisering.

Banken har eierandeler i SamSpar AS (7,8 prosent) og SamSpar Bankinvest I AS (12,3 prosent) som er klassifisert som felleskontrollert virksomhet. Viser til omtale under i forhold til beskrivelse av selskapene og note 16 for nærmere spesifisering.

Bankens eierandel i SpareBank 1 Boligkreditt AS var ved utgangen av 2014 på 3,6 prosent og 1,85 prosent i SpareBank 1 Næringskreditt AS. Viser til omtale under i forhold til beskrivelse av selskapene og note 16 for nærmere spesifisering.

Garantier

Bankens avgitte garantier var ved årsskiftet på 264 (323) millioner kroner. Fordelingen av utlån mellom næring, sektorer og geografiske områder fremkommer i note 14. Note 28 viser garantiene fordelt på garantiformer.

Innskudd

Innskudd fra kunder var ved utgangen av 2014 på 12.510 (11.434) millioner kroner. Dette er en økning på 9,4 (2,1) prosent i forhold til utgangen av 2013. Innskudd fra personmarkedet økte i 2014 med 8,3 prosent, mens innskudd fra bedriftskunder økte med 12,2 prosent. Innskudd fra bedriftsmarkedet utgjorde ved utgangen av 2014 om lag 30 prosent av totale innskudd, mot 29 prosent for 2013.

Innskuddsdekningen etter overføring til boligkreditt ved utgangen av 2014 var på 75,1 (72,3) prosent.

Gjennomsnittlig rente på kundeinnskudd var i 2014 på 2,4 prosent. Dette er på samme nivå som i 2013.

Det vil fortsatt være et prioritert område å legge vekt på den langsiktige sparingen, og banken vil arbeide aktivt med å få kundene til å tegne faste spareavtaler både i bank og fond. Banken tilbyr også fastrenteinnskudd og innskudd med bindingstid for å møte kravene i nytt likviditetsregelverk.

Langsiktig finansiering

Til sammen utgjorde gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer 4.625 (4.347) millioner kroner i 2014. Gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer er i sin helhet obligasjonsgjeld. Banken har i tillegg en fondsobligasjon på 75 millioner kroner med innløsningsrett i 2015 samt et bilateralt lån på 150 millioner kroner. Sistnevnte er lån fra Eksportfinans ASA med forfall i september 2022. Gjennomsnittlig løpetid på bankens langsiktige finansiering var på 2,6 (2,6) år per utgangen av 2014. Forfall i 2015 er på 1.015 millioner kroner herav fondsobligasjon med 75 millioner kroner, mens forfall i 2014 var på 707 millioner kroner.

Banken vil søke å benytte seg av innløsningsretten for fondsobligasjonen i april 2015.

Som følge av urolige finansmarkeder og nytt regelverk for finansnæringen forventes de langsiktige finansieringskostnadene fremdeles å være forbundet med høy volatilitet.

Personal, arbeidsmiljø, kompetanse og sikkerhet

Ved utgangen av 2014 hadde Sparebanken Telemark 173 ansatte (166,5 årsverk) mot 187 ansatte (178,3 årsverk) året før.

Banken hadde i 2014 et gjennomsnittlig sykefravær på 4,5 prosent mot 6,6 prosent i 2013. Herav utgjør fravær innenfor arbeidsgiverperioden 1,7 prosent mot 1,9 prosent i 2013. Banken arbeider kontinuerlig med tiltak for å få ned sykefraværet blant annet ved å utnytte de mulighetene som ligger i at vi er en IA bedrift og tett samarbeid med bedriftshelsetjenesten Stamina Helse. Alle ansatte fikk i 2014 tilbud om helsesjekk med fokus på livsstil. Drøyt 90 prosent av de ansatte deltok. Banken har også et aktivt bedriftsidrettslag. Når det gjelder arbeidet med det psykososiale arbeidsmiljøet, ble det gjennomført en organisasjonsundersøkelse i 2014. Denne undersøkelsen (VOICE) setter fokus på ledelse og det nære arbeidsmiljøet. Undersøkelsen ble fulgt opp av aktiviteter på gruppe- og individnivå.

Det har ikke skjedd ulykker eller personskader på arbeidsplassen i 2014.

Sparebanken Telemark er tilknyttet Finansnæringens Hovedorganisasjon. De ansatte som er organisert er organisert enten i Finansforbundet eller LO Finans. Det er inngått egen bedriftsavtale og etablert rutiner og retningslinjer som skal sikre de ansattes rettigheter.

Likestilling

Beskrivelse av faktisk tilstand

Bankens representantskap består av 40 medlemmer hvorav 15 kvinner (38 prosent) og 25 menn (62 prosent). I bankens styre er det 6 eksternt valgte medlemmer hvorav 2 kvinner (33 prosent) og 4 menn (67 prosent). Av bankens 173 ansatte er 102 kvinner (59 prosent) og 71 menn (41 prosent). Av bankens ledere er det 9 kvinner (35 prosent) og 17 menn (65 prosent). Av disse utgjør ledergruppen 2 kvinner (33 prosent) og 4 menn (67 prosent).

Gjennomsnittlig lønnsnivå innenfor sentrale stillingskategorier i banken er den samme uavhengig av kjønn.

Bankens rolle i samfunnet

Sparebanken Telemarks arbeid med samfunnsansvar er forankret i bankens strategiplan. Banken arbeider for å ha gode relasjoner og nærhet til sine kunder, leverandører, forretningspartnere og medarbeidere. Dette kjenne- tegnes av personlige relasjoner, tilgjengelighet og fremtidsrettet kommunikasjon. Bankens verdier er Nær, Dyktig og Engasjert. Banken skal ha initiativrike, entusiastiske og kompetente medarbeidere som har et engasjement overfor kunder og samfunnet for øvrig.

Samfunnsansvar

Bankens arbeid med samfunnsansvar er beskrevet og innarbeidet i Sparebanken Telemarks overordnede retningslinjer og styringsdokumenter. Eksempler på dette er blant annet etikk, hvitvasking, helse, miljø og sikkerhet (HMS), samt det ytre miljø. Det jobbes med å utvikle holdninger, gode rutiner og arbeidsprosesser som bidrar til å redusere helse- og sikkerhetsmessig risiko.

I 2014 har alle ansatte gjennomgått og diskutert bankens etiske retningslinjer, retningslinjer for bruk av sosiale media og etiske dilemmaer som kan oppstå i arbeidshverdagen. Gjennomgåelsen er gjort for å sikre at de ansatte opptrer korrekt og i tråd med de forventninger samfunnet har til Sparebanken Telemark.

For å avdekke om bankens tjenester benyttes til hvitvasking eller terrorfinansiering har banken egne retningslinjer og systemer.

Sparebanken Telemark skal bidra positivt til samfunns- utviklingen i Telemark – både fordi det har en verdi i seg selv og fordi samfunnsnyttig forretningsvirksomhet bidrar til langsiktig verdiskaping, godt omdømme og engasjerte medarbeidere.

Bankens praksis med tildeling av gavemidler er at midlene som hovedregel skal tilfalle aktører innen bankens markedsområder. Gavemidlene skal ivareta bankens profil og gode omdømme, støtte bredden av idrett, kultur og veldedige organisasjoner.

Tildeling av gavemidler og markedsmessige handlings- planer koordineres med de to etablerte sparebank- stiftelsene for å styrke bankens og stiftelsenes posisjon i

lokalsamfunnene. Gaver til allmennyttige formål tildeles fra banken, mens større gaver gis gjennom stiftelsene.

Banken er en samfunnsseid institusjon som tar et aktivt samfunnsansvar og bidrar til å opprettholde lokale arenaer for frivillige aktiviteter ved tildeling av gaver og sponsorater.

Deler av overskuddet kanaliseres tilbake til kundene som støtte til aktivitetstilbud ved tildeling av midler gjennom Støttespillerandelen, der kundene selv bestemmer hvem som skal få støtten. Overskuddet i banken forvaltes til det beste for lokalsamfunnet.

Sparebanken Telemark besøker skoler og bidrar til å bedre barn og unges kunnskap om dagligdagse økono- miske begreper. Dette bidrar til økt samarbeid mellom arbeids- og næringslivet og skolene i Telemark.

Økt tilgjengelighet på digitale betalings- og rådgivings- kanaler og nye utradisjonelle konkurrenter har ført til en betydelig endring i kunders bruk av tradisjonelle banktjenester. Kombinasjonen digital- og lokalbank skal gjøre banken til en annerledes bank som betyr en positiv forskjell for kundene. Det betyr at det må tilbys moderne og tidsriktige betjeningskonsepter til kundene, nåværende som nye.

Miljø

Klimaendringene berører alle mennesker og alle deler av samfunnet. I sparebankenes tradisjon ligger et sterkt samfunnsengasjement og det er derfor naturlig at miljø- og klimautfordringene settes på dagsorden og diskuteres i bankens styrende organer.

Ved oppgraderinger og større ombygginger av bankens eiendommer velges energibesparende løsninger.

Som en naturlig konsekvens av økt bruk av digitale kanaler er papirforbruket betydelig redusert.

Mye av bankens møtevirksomhet forgår i Oslo eller ved ett av bankens ni kontorer, noe som betyr at det kan bli en del reising. Banken har tre biler til disposisjon, en av disse er el-bil. Det oppfordres generelt til samkjøring der det er mulig, eventuelt bruk av offentlig kommunikasjon.

Bruk av videokonferanse er en vanlig kommunikasjonskanal i banken. Internt i Sparebanken Telemark benyttes en teknisk løsning som både er miljøvennlig og effektiv. Sparebanken Telemark er opptatt av å øke bevisstheten rundt dette temaet og hva hver enkelt medarbeider kan bidra med. Dette er i første rekke knyttet til arbeidsmåter som sikrer at banken holder miljømessig orden i eget hus. Bankens miljøambisjon er for øvrig å være på nivå med de forventninger som stilles til bransjen, blant annet gjennom Sparebankforeningens klimaambisjon.

Risikostyring

Risikostyring og internkontroll

Risikostyring i Sparebanken Telemark skal sikre at risikoeksponeringen til enhver tid er kjent og innenfor rammer trukket opp av styret. Risikostyringen skal underbygge og støtte opp under bankens aktiviteter for å nå sine mål og bidra til stabile og gode resultater. Styret har nedfelt egne prinsipper for risikostyring gjennom «Policy for risiko- og kapitalstyring». Dokumentet definerer det overordnede rammeverk for risikostyringen, herunder styring av de ulike risikoer. Risikoeksponering og risikoutvikling følges opp og rapporteres periodisk til bankens styre og ledelse. I lys av de regelendringer som kommer vurderer styret at risikostyring blir et strategisk viktig område i banken for å oppnå lønnsom vekst og økt verdiskapning i forhold til den risiko som banken påtar seg. Internkontroll skal bidra til å skape effektiv drift og forsvarlig håndtering av de risikoer som banken er eksponert for, slik at banken kan nå sine forretningsmessige mål på en trygg måte. Banken har hatt KPMG AS som internrevisor fra 1. januar 2013.

Kredittrisiko

Kredittrisiko er definert som risiko for tap som følge av at kunder og/eller interessenter ikke har evne eller vilje til å oppfylle sine forpliktelser. Kredittrisiko i utlånsporteføljen er bankens største økonomiske risiko. Risikoen styres løpende i henhold til bankens kredittpolicy, kredittfullmakter, rutiner for kredittgivning og ulike rapporterings- og oppfølgingskrav. Sparebanken Telemark bruker statistiske modeller utviklet i Sparebank 1 Alliansen som grunnlag for å følge opp utviklingen i porteføljen.

Det er foretatt en gjennomgang av næringslivsengasjementene med tanke på vurdering av kredittrisikoen knyttet til selskapenes risiko sett i lys av utviklingen i næringslivet, spesielt for Telemark. Styret mener at det er noe høyere kredittrisiko knyttet til enkelte av bankens bedriftskunder. Individuelle tapsavsetninger var ved utgangen av 2014 på 127,6 millioner kroner, hvorav 107,8 millioner kroner i tapsavsetning knyttet til bedriftsmarkedet. For nærmere spesifisering, se note 14.

Bankens portefølje av rentebærende verdipapirer innebærer også kredittrisiko. Styret har gjennom bankens finansstrategi vedtatt rammer for maksimal portefølje av rentebærende verdipapirer, samt maksimalrammer for eksponering per bransje og utsteder. Hovedtyngden av bankens beholdning av rentebærende verdipapirer omfatter verdipapirer utstedt av den norske stat, banker, kredittforetak og store industriforetak med høy kredittverdighet. Alle verdipapirene er denominert i norske kroner.

Det er styrets vurdering at bankens kredittrisiko er moderat.

Markedsrisiko

Markedsrisiko er risikoen for tap som skyldes endringer i observerbare markedsvariabler som renter, valuta og verdipapirkurser. Styring av markedsrisiko skjer gjennom styrevedtatte rammer. Administrasjonen rapporterer periodisk til styre bankens posisjoner i forhold til rammene.

Ved en endring i markedsrenten kan Sparebanken Telemark parallelt gjennomføre renteendringer for alle balanseposter unntatt de som har rentebindingstid. Basert på risikobildet per 31.12.2014 ville den økonomiske konsekvens av renteøkning på 2 prosentenheter utgjøre en rentekostnad på 24,3 millioner kroner på årsbasis for hele bankens balanse.

Det er styrets vurdering at bankens markedsrisiko er lav.

Likviditetsrisiko

Likviditetsrisiko er risikoen for at Sparebanken Telemark ikke er i stand til å refinansiere sin gjeld eller ikke har evnen til å finansiere nødvendige økninger i eiendeler uten vesentlige ekstrakostnader. Bankens styrer sin

likviditetsrisiko blant annet gjennom måltall for kundeinnskudd i forhold til brutto utlån, andel langsiktig kapitalmarkedsfinansiering, samt krav til lengden på den tidsperioden hvor banken skal være uavhengig av ny finansiering fra markedet. I praksis skjer likviditetsstyringen gjennom likviditetsprognoser, valg av løpetid på bankens innlån, inngåelse av avtaler om trekkrettigheter og deponering av verdipapirer mot låneadgang i Norges Bank.

Innskudd fra kunder er bankens viktigste finansieringskilde. Sparebanken Telemark hadde en innskuddsdekning på 75,1 prosent ved utgangen av året. Banken har en ramme som sier at innskuddsdekningen skal være minimum 65 prosent, og med et mål på 75 prosent.

Likviditeten i Sparebanken Telemark har vært tilfredsstillende i 2014. Bankens likviditet måles jevnlig mot Finanstilsynets likviditetsindikatorer som har faste referanseverdier. Banken har holdt seg innenfor disse rammene i hele 2014. Første rapportering etter nytt regelverk CRD IV trådte i kraft per tredje kvartal 2014. Banken rapporterte blant annet likviditetsbuffernøkkel-tallet LCR (liquidity coverage ratio) som per 1. januar 2015 minimum skal være på 60 prosent. Bankens beregnede likviditetsbuffer (LCR) var per 31.12.2014 på 112 prosent.

Gjennomsnittlig løpetid på langsiktig obligasjonsfinansiering var ved utgangen av 2014 på 2,6 år. Banken har også gjennom 2014 søkt å redusere likviditetsrisikoen ved å legge til rette for bruk av alternative finansieringskilder. Overføring av lån til SpareBank 1 Boligkreditt AS er fortsatt det viktigste tiltaket. Sparebanken Telemark hadde per 31.12.2014 overført lån til en verdi av 5.800 millioner kroner til SpareBank 1 Boligkreditt AS (25,8 prosent av brutto utlån).

Banken skal i en ordinær driftssituasjon være uavhengig av ekstern finansiering i 12 måneder. Ved utgangen av 2014 hadde banken tilstrekkelig med likviditet og reserve til å fortsette sin aktivitet i over 12 måneder uten tilførsel av ekstern likviditet. Sensitivitetsanalyser i forhold til bankens likviditetsrisiko rapporteres periodisk til bankens styre og ledelse.

Det er styrets vurdering at bankens likviditetsrisiko er lav.

Operasjonell risiko

Operasjonell risiko er risiko for tap som følge av utilstrekkelige eller sviktende interne prosesser eller systemer, menneskelige feil, eller eksterne hendelser. Styring av operasjonell risiko tar utgangspunkt i «Policy for risiko- og kapitalstyring». Det utføres årlig en vurdering av operasjonell risiko i alle vesentlige forretnings- og støtteprosesser i banken. Dette inkluderer vurdering og oppfølging av handlingsplaner for identifisert risiko. Innenfor de enkelte fagområder (forretnings – og støtteprosesser) er det definert risikoer med tilhørende kontroll- og styringstiltak. Banken bruker en taps- og hendelsesdatabase (RIS databasen - utarbeidet av alliansen) hvor registrering av uønskede hendelser inngår. Den enkelte leder gjør en vurdering av etterlevelse og kvalitetsnivå innen sitt ansvarsområde og rapporterer dette oppover i organisasjonen. Årlig utarbeides det en lederbekreftelse av risikostyringen i banken.

Internrevisor foretar en vurdering av etterlevelsen og kvaliteten i internkontrollarbeidet.

Kapitalberegningen for operasjonell risiko er foretatt etter basismetoden slik den er beskrevet i Kapitalkravforskriften. Med bakgrunn i overnevnte styrings- og kontrollhandlinger mener styret at banken har tilfredsstillende kontroll.

Det er styrets vurdering at bankens operasjonelle risiko er lav.

Kapitalstyring

Sparebanken Telemark skal ha en moderat risikoprofil der ingen enkelthendelser skal kunne skade bankens finansielle stilling i alvorlig grad. Banken har som målsetting å opprettholde nåværende rating for derved å sikre en langsiktig og god tilgang på ordinære innlån fra kapitalmarkedene. Størrelsen på bankens kapital skal være i samsvar med en slik ambisjon.

Styret i Sparebanken Telemark gjør løpende vurderinger av kapitalsituasjonen og fremtidige kapitalkrav. Styret legger vekt på at banken skal være tilstrekkelig kapitalisert til å innfri regulatoriske og markedsmessige krav. Ved maksimalt pådrag av motsyklisk konjunkturbuffer kan det regulatoriske kravet til ren kjernekapitaldekning

for en ikke-systemviktig bank bli på 12,5 prosent. For å ha en tilfredsstillende margin til det regulatoriske kravet, har styret fastsatt en buffer på to prosentpoeng. Bankens interne minimumskrav til ren kjernekapitaldekning er at denne skal være på minimum 14,5 prosent.

Ved utgangen av 2014 hadde banken en ren kjernekapitaldekning på 17,0 prosent, som er godt over fastsatt minimumskrav.

Eiendomsdrift

Banken har i sin balanse 6 næringsbygg som i tillegg til bankdrift er utleid til næringsformål. Byggene er Jernbanegaten 15 i Porsgrunn, Torggata 13, Kverndalsgate 2A og 2B i Skien, Kaldekjeldevegen 2 på Ulefoss og Brugata 4 i Lunde. Bankbyggene i Bamble, Bø og på Notodden leies av eksterne selskaper.

De øvrige eiendommene eies gjennom de to heleide eiendomsselskapene, Tuftte Eiendom AS og Sparebankgården AS.

Banken har en løpende vurdering av eiendommassen. I den forbindelse ble bankbygget i Cappelensgate 6 og Torggata 15 i Skien solgt i 2014. I 2013 solgte banken Porsgrunnsveien 50 i Skien.

Strategisk samarbeid

Styret i Sparebanken Telemark har bevisst satset på å styrke bankens profil som en selvstendig regional bank, noe som også ble understreket med fusjonen med Holla og Lunde Sparebank i 2012. Sparebanken Telemark tilbyr kundene et komplett spekter av finansielle tjenester, noe som løses gjennom samarbeidet i SpareBank 1 Alliansen.

SpareBank 1 Alliansen

SpareBank 1 Alliansen ble grunnlagt i 1996. Alliansen er et bank- og produktsamarbeid der SpareBank 1 bankene i Norge samarbeider gjennom det felleseiet holdingselskapet SpareBank 1 Gruppen AS. Et overordnet mål for SpareBank 1 Alliansen er å sikre den enkelte banks selvstendighet og regionale forankring gjennom sterk konkurranseevne, lønnsomhet og soliditet. Samtidig representerer SpareBank 1 Alliansen et konkurransemessig fullverdig bankalternativ på nasjonalt nivå.

Alliansen er samlet sett en av de største tilbyderne av finansielle produkter og tjenester i det norske markedet. Alliansen har etablert en nasjonal markedsprofil og utviklet en fellesstrategiformerkebygging og kommunikasjon. Den markedsstrategiske plattformen danner også basis for felles produkt- og konseptutvikling. Markedsinnsatsen er i hovedsak rettet mot personmarkedet, små og mellomstore bedrifter og forbund tilknyttet LO. Både bankene og produktområdene hevder seg godt i konkurransebildet, og resultatutviklingen er god.

SpareBank 1 Alliansen består per 31.12.2014 av 15 selvstendige banker, 2 felleseide forretningsbanker og SpareBank 1 Gruppen konsern.

SpareBank 1 Gruppens hovedfunksjoner innen SpareBank 1 Alliansen er todelt:

- Drive og utvikle finanskonsernet med produksjon og leveranse av konkurransedyktige produkter og tjenester for distribusjon gjennom alliansebankene, øvrige banker, som har distribusjonsavtale med selskap i SpareBank 1 Gruppen og LO. Dette arbeidet er organisert i selskapet SpareBank 1 Gruppen AS.
- Drive og utvikle alliansesamarbeidet med felles forvaltning, utvikling og gjennomføring av aktiviteter som gir stordrifts- og kompetansefordeler. Dette arbeidet er organisert i selskapet Alliansesamarbeidet SpareBank 1 DA. Selskapet Alliansesamarbeidet SpareBank 1 DA utgjør den administrative overbyggingen for alliansesamarbeidet. Selskapet ivaretar finansiering av og eierskap til applikasjoner, konsepter, kontrakter og merkevare på vegne av deltagerne i alliansesamarbeidet.

Produktselskapene etablert under SpareBank 1 Gruppen AS og alliansebankene har utviklet en felles teknologiplattform. Erfaringsutveksling og overføring av kompetanse innenfor alliansen, basert på beste praksis, er et viktig element for å utvikle alliansen videre. Som et ledd i denne satsingen er det etablert kompetansesenter for henholdsvis kredittstyring i Stavanger, betaling i Trondheim og læring i Tromsø.

SpareBank 1 Alliansens strategi for de nærmeste år er basert på forventningen om en ytterligere skjerpet konkurransesituasjon, både i det nasjonale og i de

regionale markedsområdene. En slik utvikling krever et sterkere samarbeid for å ta ut ytterligere fordeler mht. lavere kostnader, økt kompetanse og økt kvalitet i kundebetjeningen. Ambisjonsnivået for alliansesamarbeidet er i så måte høyere enn noen gang før.

Samarbeidende Sparebanker AS

Sparebanken Telemarks deltagelse i SpareBank 1 Alliansen ivaretas gjennom eierskapet i Samarbeidende Sparebanker AS (SamSpar AS). I tillegg til eierskapet i SpareBank 1 Gruppen AS eier SamSpar AS 27,3 prosent av SpareBank 1 Markets AS. SamSpar AS eies av 11 selvstendige sparebanker.

Eierandelen (7,82 prosent) i SamSpar AS er innarbeidet i bankens regnskap for 2014 til kostmetoden. Selskapets resultat for 2014 er derfor ikke hensyntatt i Sparebanken Telemarks regnskap (se note 16).

SamSpar Bankinvest AS

Bankene i SpareBank1 Alliansen inngikk i 2008 avtale med Glitnir Bank om erverv av samtlige aksjer i Glitnir Bank ASA (nå BN Bank ASA) med underliggende datterselskaper.

Eierfordelingen i BN Bank ASA er SpareBank 1 SMN (33 prosent), SpareBank 1 SR Bank (23,5 prosent), SpareBank 1 Nord-Norge (23,5 prosent) og SamSpar Bankinvest AS (20 prosent). Sparebanken Telemarks andel i SamSpar Bankinvest AS er 12,32 prosent (se note 16).

Eierandelen i SamSpar Bankinvest AS er innarbeidet i bankens regnskap for 2014 til kostmetoden. Selskapets resultat for 2013 er derfor ikke hensyntatt i Sparebanken Telemarks regnskap.

SamSpar Bankinvest II AS

I desember 2010 ble SamSpar Bankinvest II AS (Bank 1 Oslo Akershus AS) utfisjonert fra SamSpar AS. Eierfordelingen i Bank 1 Oslo Akershus AS er; Sparebanken Hedmark (40,5 prosent), SamSpar AS (15,2 prosent), LO (29,9 prosent). SpareBank 1 SR-Bank ASA (4,8 prosent), SpareBank 1 SMN (4,8 prosent) og SpareBank 1 Nord-Norge (4,8 prosent).

Sparebanken Telemarks andel i SamSpar Bankinvest II AS er 7,72 prosent (se note 16). Eierskapet i SamSpar

Bankinvest II AS ble i 2013 omklassifisert fra felleskontrollert virksomhet til ordinær aksjeinvestering.

SpareBank 1 Boligkreditt AS

SpareBank 1 Boligkreditt er opprettet av bankene i SpareBank 1 Alliansen for å dra nytte av markedet for obligasjoner med fortrinnsrett. Bankene selger de best sikrede boliglånene til selskapet noe som gir redusert finansieringskostnad se omtale i note 1 og i note 30. Bankens eierandel i SpareBank 1 Boligkreditt AS per 31.12.2014 var på 3,6 prosent. Eierandelen er bokført til kostpris i bankens balanse.

SpareBank 1 Næringskreditt AS

SpareBank 1 bankene etablerte i 2010 SpareBank 1 Næringskreditt etter samme modell og med samme administrasjon som SpareBank 1 Boligkreditt. Banken eier 1,85 prosent av selskapet ved utgangen av året. Banken har foreløpig ikke overført noen næringslån til selskapet. Eierandelen er bokført til kostpris i bankens balanse.

Utsiktene for 2015

Ettervirkningene av finanskrisen for snart 7 år siden viser seg fremdeles i økonomiske størrelser. Gjeld blant stater og husholdninger i spesielt eurosonen er fremdeles høy. Samtidig har en svært ekspansiv pengepolitikk ikke vist effekter, med unntak for USA og England som viser positive tegn. Det vil alltid være knyttet usikkerhet til den økonomiske utviklingen, men den er nå kanskje mer usikker enn på lenge, og spesielt for Norge. For Norge sin del skyldes dette spesielt to forhold; den økonomiske utviklingen i Europa og oljeprisutviklingen.

Europa er Norges viktigste handelspartner og gjennom 2014 har Europa hatt en svakere vekst enn ventet. Til tross for en ekspansiv pengepolitikk er inflasjonen svært lav og fallende, med tilhørende risiko for deflasjon. Dette vil kunne forsterke problemene i Europa en region med allerede høy gjeld.

Oljeprisfallet som startet i tredje kvartal kom uventet på markedet og har skapt stor uro spesielt i petroleumsindustrien i Norge. Fra inngangen til 2014 hadde Nordsjøoljen en pris på om lag 110 dollar fatet. Ved utgangen av 2014 hadde denne falt med over 50 prosent. Fallet har fortsatt inn i 2015. En vedvarende lav oljepris vil kunne ha stor negativ effekt på norsk økonomi,

da olje- og gassutvinningen stod for 20 prosent av Norges BNP i 2013. Konsekvensene for norsk økonomi vil være avhengige av hva som forårsaket oljeprisfallet. Hvis prisfallet er drevet frem av en generell internasjonal etterspørselsnedgang vil effektene på norsk økonomi være ekstra store, fordi også annen eksportrettet industri vil få redusert vekst og inntjening. Skyldes prisfallet strukturelle forhold på tilbudssiden, vil effektene være mindre. En svekket krone vil styrke eksportrettet industri. Men et vedvarende lavt oljeprisnivå vil påvirke aktiviteten i norsk økonomi negativt. Undersøkelser viser at svært mange deler av norsk økonomi bidrar i leveranser til petroleumsindustrien, slik at tilsvarende mange blir negativt påvirket av lavere vekst i petroleumsnæringen.

Det forventes at husholdningenes forbruk vil holde seg på et moderat nivå, mens spareraten forblir høy. Boligprisene forventes også i 2015 å øke, men svakere enn i 2014.

Telemark har hatt en svakere økonomisk utvikling enn gjennomsnittet av fylker i Norge, både når det gjelder befolkningsutvikling og sysselsetting. En konsekvens av dette er at prisutviklingen på boliger har hatt en tilsvarende utvikling. Arbeidsledigheten er også noe høyere enn landsnittet, men ser vi bort fra avvikling av industriarbeidsplasser er utviklingen mer positiv. Et økonomisk tilbakeslag for Norge vil også treffe Telemark, men styret tror at nedsiden eventuelt er mindre enn for regioner som har hatt en tilsvarende sterk vekst relatert til petroleumsnæringen. Lavere prisutvikling på for eksempel boliger, bør tilsi en mindre nedside hvis det skulle komme

et boligprisfall som følge av den økonomiske utviklingen. Telemark har gjennomført ulike omstillinger i næringslivet og med mindre andel knyttet til industrien enn landsnittet, og vi tror ikke Telemark eventuelt blir mer negativt påvirket.

Styret har i sin strategiplan nedjustert vekstmålene for utlån til bedrifter. Dette henger sammen med en faktisk lavere etterspørsel etter finansiering fra næringslivet. For personkunder har styret lagt til opp en strategi med å bevare og styrke markedsandelene i våre markedsområder. Lavere økonomisk vekst vil kunne slå ut i lavere etterspørsel etter bolig, selv om rentene skulle falle. Ifølge Norges Banks utlånsundersøkelse er det ventet at utlånsmarginene på utlån til husholdningene skal videre ned og at etterspørselen etter lån vil stige i første kvartal. Styret forventer i samsvar med dette fremdeles press på inntektene, både som følge av redusert rentenivå og forventninger om generell lavere økonomisk vekst. Kostnadene må da over tid justeres i tråd med dette fremtidsbildet.

I en situasjon med stor usikkerhet med hensyn til utviklingen i norsk økonomi, er styret tilfreds med at banken har en høy soliditet, høy ren kjernekapital, lav risiko på verdipapirporteføljen og tilstrekkelige likviditetsrammer for sikre boliglån.

Styret vil takke alle kunder og forbindelser for godt samarbeid i 2014, og ser frem til tilsvarende i 2015. Styret vil også rette en takk til bankens ansatte for deres innsats og bidrag til bankens gode resultater i 2014.

Styret i Sparebanken Telemark

Porsgrunn, 13. februar 2015

Per Richard Johansen
Styrets leder

Guro Erikstein

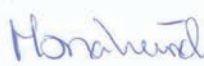
Jan Berge

Per Wold

Geir Olav Ryntveit

Mona Lund

Bjørn Vidar Nesheim

Anne Berg Behring

Per Halvorsen
Adm. banksjef

Årsregnskap for 2014

RESULTATREGNSKAP	Noter	2014	2013
Renteinntekter		726 524	704 757
Rentekostnader		425 262	413 272
Netto renteinntekter	4	301 262	291 486
Provisjonsinntekter boligkreditt	5	69 285	63 396
Netto renteinntekter inkl. boligkreditt		370 547	354 882
Provisjonsinntekter andre	5	99 229	100 432
Provisjonskostnader	5	19 727	20 229
Annen driftsinntekt	6	3 719	13 025
Netto provisjons- og andre inntekter		83 221	93 228
Utbytte	7	35 775	21 993
Netto verdiendring på verdipapirer og gevinst/tap (-) valuta	8	1 862	2 762
Netto avkastning på finansielle investeringer		37 637	24 755
Sum netto inntekter		491 405	472 865
Lønn og andre personalkostnader	9	125 679	129 358
Administrasjons- og andre driftskostnader	10	112 183	110 859
Ordinære avskrivninger	12	11 508	11 174
Sum driftskostnader		249 370	251 391
Driftsresultat før tap		242 035	221 474
Tap på utlån og garantier	14	31 541	21 358
Gevinst/ tap (-) på verdipapirer som er anleggsmidler	16, 17	18 790	13 052
Resultat av ordinær drift før skatt		229 284	213 168
Skattekostnad	11	55 041	55 574
Resultat av ordinær drift etter skatt		174 243	157 594
Overføringer og disponeringer			
Overført til grunnfondskapital		104 020	93 087
Overført til utjevningsfond		31 223	45 507
Avsatt til utbytte		36 000	16 000
Avsatt til gaver		3 000	3 000
Sum disponeringer		174 243	157 594

BALANSE	Noter	2014	2013
EIENDELER			
Kontanter og fordringer på sentralbanker		109 429	248 507
Utlån til og fordringer på kredittinstitusjoner	13	1 142 732	164 877
Brutto utlån til og fordringer på kunder	14	16 651 076	15 811 545
- Nedskrivninger på individuelle utlån	14	-127 596	-108 240
- Nedskrivninger på grupper av utlån	14	-46 300	-51 000
Sum netto utlån og fordringer på kunder		16 477 180	15 652 305
Overtatte eiendeler	12	5 500	5 500
Rentebærende verdipapirer	15,20	1 195 789	1 275 213
Aksjer, andeler og egenkapitalbevis	16	469 280	457 220
Aksjer i datterselskaper	17	32 164	33 844
Utsatt skattefordel	11	18 459	11 184
Goodwill	12	4 162	4 687
Varige driftsmidler	12	99 057	115 957
Andre eiendeler		407	7 625
Forskuddsbetalte ikke påløpte kostnader og opptjente ikke mottatte inntekter		51 825	125 291
SUM EIENDELER		19 605 983	18 102 211

BALANSE	Noter	2014	2013
GJELD OG EGENKAPITAL			
GJELD			
Gjeld til kredittinstitusjoner	22	150 000	150 000
Innskudd fra og gjeld til kunder	21	12 510 497	11 434 186
Gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer	15, 22	4 633 943	4 349 097
Betalbar skatt	11	55 057	51 749
Annen kortsiktig gjeld		69 638	60 181
Påløpte kostnader og mottatt ikke opptjente inntekter		38 626	44 794
Avsetning for forpliktelses	19	42 593	25 326
Fondsobligasjon	22	75 000	75 000
SUM GJELD		17 575 353	16 190 332
EGENKAPITAL			
Innskutt egenkapital			
Eierandelskapital inkl overkursfond		659 540	659 540
Opptjent egenkapital			
Grunnfondskapital		1 268 164	1 174 274
Utjevningsfond		102 926	78 065
SUM EGENKAPITAL	23, 24	2 030 630	1 911 879
SUM GJELD OG EGENKAPITAL		19 605 983	18 102 211
Poster utenom balansen:			
Portefølje SpareBank 1 Boligkreditt AS	5,30	5 800 348	5 206 113
Andre forpliktelses og betingede forpliktelses	28, 29		

Styret i Sparebanken Telemark

Porsgrunn, 13. februar 2015

Per Richard Johansen
Styrets leder

Per Wold

Bjørn Vidar Nesheim

Guro Erikstein

Geir Olav Ryntveit

Anne Berg Behring

Jan Berge

Mona Lund

Per Halvorsen
Adm. banksjef

	2014	2013
KONTANTSTRØMOPPSTILLING		
Årets avdrag på nedbetalingslån mv til kunder	7 794 477	7 676 650
Nydiskonterte nedbetalingslån mv i året til kunder	-8 412 023	-7 748 408
Endring i saldo på kreditter	-239 428	-385 073
Rente- og provisjonsinnbetalinger på utlån	896 258	756 717
Inngått på tidligere års konstaterte tap på utlån	1 697	2 134
Kontantstrøm fra utlånsvirksomheten (A)	40 982	302 020
Endring i saldo på innskudd fra kunder uten avtalt løpetid	914 195	572 570
Endring i saldo på innskudd fra kunder med avtalt løpetid	162 116	-338 106
Renteutbetalinger til kunder	-283 688	-276 624
Kontantstrøm fra innskuddsvirksomheten (B)	792 623	-42 160
Endringer i verdipapirer	77 758	104 376
Renteinnbetalinger på obligasjoner og sertifikater	32 983	36 201
Mottatt aksjeutbytte på aksjer som holdes på kort sikt	471	415
Kontantstrøm fra verdipapirinvesteringer (C)	111 212	140 992
Endring i fordringer på kredittinstitusjoner med avtalt løpetid	-226 513	-20 270
Endring i fordringer på andre kredittinst. uten avt. løpetid	-751 343	255 689
Renteinnbetalinger fra innskudd i kredittinstitusjoner	18 789	9 260
Kontantstrøm fra innskudd i kredittinstitusjoner (D)	-959 067	244 679
Andre inntekter	6 683	6 624
Betalbare driftskostnader	-247 109	-249 102
Betalbar skatt	-52 908	-33 543
Gaver	-5 674	-4 755
Utbetalt utbytte	-16 000	-2 000
Endringer i andre eiendeler, gjeld og periodiseringer	-6 724	-33 798
Resterende kontantstrøm fra løpende drift (E)	-321 732	-316 573
Kontantstrøm fra driften (A+B+C+D+E=F)	-335 982	328 959
Endring i innskudd fra kredittinstitusjoner	0	-150 013
Endring i finansiering ved utstedelse av verdipapirer	284 846	90 188
Renteutbetalinger på finansiering	-137 106	-139 486
Kontantstrøm fra finansiering (G)	147 740	-199 311
Investert i varige driftsmidler og immaterielle eiendeler	-3 403	-23 483
Salg av varige driftsmidler og immaterielle eiendeler til salgspris	8 851	10 147
Netto endring på langsiktige verdipapirer	8 411	-7 285
Utbytte på anleggsaksjer	35 304	21 578
Kontantstrøm fra investeringer og varige driftsmidler (H)	49 163	958
ENDRING I LIKVIDITETSBEHOLDNING (F+G+H)	-139 078	130 606
Likviditetsbeholdning 01.01.	248 507	117 902
Likviditetsbeholdning 31.12.	109 429	248 507
Likviditetsbeholdningen 31.12. består av:		
Kontanter og fordringer på sentralbanker	109 429	248 507
Sum likviditetsbeholdning 31.12.	109 429	248 507

Noter til regnskapet

Note	Side
1 Generell informasjon	23
2 Regnskapsprinsipper NGAAP	23
3 Finansiell risikostyring	26
4 Netto renteinntekter	28
5 Provisjonsinntekter	28
6 Andre driftsinntekter	29
7 Utbytte	29
8 Netto verdiendringer på verdipapirer	30
9 Personalkostnader og ytelser til ledende ansatte og tillitsvalgte	30
10 Adminstrasjons- og andre driftskostnader	32
11 Skatter	33
12 Goodwill og varige driftsmidler	34
13 Kredittinstitusjoner - fordringer og gjeld	35
14 Utlån til og fordringer på kunder	35
15 Rentebærende verdipapirer	39
16 Aksjer, aksjer-/verdipapirfond og egenkapitalbevis	40
17 Aksjer i datterselskaper	42
18 Nærstående parter	43
19 Avsetning for påløpne kostnader og forplikelser	43
20 Ansvarlig lånekapital i andre foretak	46
21 Innskudd fra kunder	46
22 Gjeld ved utstedelse av verdipapirer	47
23 Egenkapital	48
24 Kapitaldekning	49
25 Finansielle instrumenter	50
26 Forfallsanalyse	51
27 Markedsrisiko	52
28 Garantiansvar	53
29 Pantstillelser	53
30 SpareBank 1 Boligkreditt AS og SpareBank 1 Næringskreditt AS	54

Noter til regnskapet

Note 1 Generell informasjon

Sparebanken Telemark har forretningsadresse i Jernbanegata 15, 3916 Porsgrunn. Bankens organisasjonsnummer i Foretaksregisteret er 937 891 334. Banken opererer i Norge og reguleres av norsk rett.

Sparebanken Telemark har 3 datterselskaper; Tuft Eiendom AS, Sparebankgården AS og Eiendomsmegler 1 Telemark AS. Det er ikke utarbeidet konsernregnskap fordi datterselskapene ikke anses for å ha betydning

for å bedømme bankens stilling og resultat ref RL § 3-8 (2). Bankens virksomhet er vurdert som en samlet virksomhet, dvs ett segment.

Presentasjonsvaluta

Presentasjonsvalutaen er norske kroner som også er bankens funksjonelle valuta. Alle beløp er angitt i tusen kroner med mindre noe annet er angitt.

Note 2 Regnskapsprinsipper

Årsregnskapet er utarbeidet etter regnskapslovens regler samt årsregnskapsforskriften for bank og gjeldende norske regnskapsstandarder og forskrifter.

Inntekts- og kostnadsføring

Renteinntekter og -kostnader

Renteinntekter og -kostnader knyttet til eiendeler og forpliktelser som måles til amortisert kost resultatføres løpende basert på effektiv rentemetode. Effektiv rentemetode er en kalkulering av amortisert kost av et finansielt instrument, og benyttes for allokering av renteinntekt eller rentekostnad over instrumentets forventede løpetid. Gebyrer ved etablering knyttet til rentebærende gjeld og utlån til kunder inngår i beregningen av effektiv rente og amortiseres over forventet løpetid. Endringer i utlånets rentesats på grunn av endringer i markedsrenten, påvirker ikke balanseført verdi av utlånet.

Provisjonsinntekter og -kostnader

Provisjonsinntekter og – kostnader blir generelt periodisert i takt med at en tjeneste blir ytt. Gebyrer knyttet til rentebærende instrumenter blir ikke ført som provisjoner, men inngår i beregningen av effektiv rente og resultatføres tilsvarende. Honorar og gebyr ved formidling av finansielle instrumenter (garantier og lignende) som ikke genererer balanseposter i bankens regnskap, resultatføres løpende i perioden. Etableringsgebyr for slike poster resultatføres på transaksjonstidspunktet.

Utlån og garantier

Utlån og garantier er bokført i henhold til gjeldende lover og forskrifter. Utlån til kunder er per 31.12.2014 regnskapsført til amortisert kost. Amortisert kost er anskaffelseskost minus tilbakebetalinger på hovedstolen (avdrag), pluss eller minus kumulativ amortisering som følger av en effektiv rentemetode, og fratrukket eventuelle beløp for verdifall eller tapsutsatthet. Den effektive renten er den renten som nøyaktig diskonterer estimerte framtidige kontante inn- eller utbetalinger over det finansielle instrumentets forventede levetid.

Fastrenteutlån til kunder regnskapsføres også til amortisert kost som øvrige utlån. Informasjon om beregnet markedsverdi på utlånene opplyses i egen note (se note 14).

Samlet engasjement fra en kunde regnes som mislighold og tas med i bankens oversikt over misligholdte engasjementer når forfalte avdrag eller renter ikke er betalt innen 90 dager etter forfall eller rammekreditten er overtrukket med 90 dager eller mer. Misligholdte engasjementer kan være nedskrevet for forventet påført tap dersom kundens økonomiske situasjon tilsier sannsynlighet for fremtidig tap. Utlån og andre engasjementer som ikke er i mislighold, men hvor kundens økonomiske situasjon gjør det sannsynlig at banken vil bli påført tap, klassifiseres som øvrige tapsutsatte.

Nedskrivning for tap på utlån foretas når det foreligger objektive indikasjoner for at et utlån til kunde eller en

gruppe av utlån til kunder har verdifall.

Individuelle nedskrivninger vurderes dersom det foreligger en objektiv indikasjon på redusert kredittkvalitet hos kunden. Dersom banken har bevilget flere lån til samme kunde, vil en engasjementsvurdering være å betrakte som en individuell vurdering. Nedskrivninger beregnes som forskjellen mellom balanseført verdi og nåverdi av estimerte fremtidige kontantstrømmer neddiskontert med lånets effektive rente. Verdi av pantesikkerhet fastsettes til antatt realisasjonsverdi på forventet fremtidig realisasjonstidspunkt. Den effektive renten som benyttes er lånets effektive rente før objektive indikasjoner på verdifall ble identifisert.

Nedskrivninger reverseres helt eller delvis når verdifallet anses å være helt eller delvis bortfalt. Når det er overveiende sannsynlig at tapene er endelige, klassifiseres tapene som konstaterte tap. Konstaterte tap som er dekket ved tidligere nedskrivninger føres mot nedskrivningen. Konstaterte tap uten dekning i nedskrivninger samt over- eller underdekning i forhold til tidligere nedskrivninger resultatføres. Innkomne beløp på tidligere avskrevne engasjement, rapporteres som reduksjon i tap på utlån og garantier.

Utlån som ikke har vært gjenstand for individuelle vurderinger for verdifall, vurderes samlet i grupper. Vurderingen baseres på objektive indikasjoner for verdifall som har inntruffet på balansedagen og som kan knyttes til gruppen. Gruppene er definert som utlån med like risiko- og verdiegenskaper basert på inndeling av kundene etter hovedsektorer eller hovednæringer samt risikoklasse. Beregning av nedskrivningsbehov foretas per kundegruppe med utgangspunkt i estimer for konjunktursituasjonen samt tapserfaring for de respektive kundegruppene. Gruppenedskrivninger reduserer engasjementenes regnskapsførte verdi i balansen.

Individuelle og gruppevise nedskrivninger resultatføres som tap på utlån og garantier.

Overføring av låneporteføljer til SpareBank1 Boligkreditt AS

Låneporteføljen føres ut av balansen på det tidspunktet reell risiko vedrørende utlånene er overført og kontroll over rettighetene til utlånene er bortfalt, se note 30 for nærmere omtale. Per 31.12.2014 utgjorde porteføljen

overført til SpareBank 1 Boligkreditt AS 5.800 millioner kroner.

Aksjer i datterselskap og felleskontrollert virksomhet

Investering i datterselskaper og felleskontrollerte virksomheter er regnskapsført til historisk kostpris. Nedskrivning til virkelig verdi skjer dersom verdifallet anses for å være varig, og virkelig verdi er lavere enn historisk kostpris. Eventuelle nedskrivninger blir reversert i den utstrekning grunnlaget for nedskrivningen ikke lenger er til stede. Utbytte fra datterselskaper og felleskontrollerte virksomheter regnskapsføres det året det mottas.

Mottatte konsernbidrag fra datterselskap til banken inntektsføres i avsetningsåret. Konsernbidrag fra banken til datterselskap regnskapsføres som en økning av investeringen i bankens regnskap.

Aksjer, aksje-/verdipapirfond og egenkapitalbevis

Ikke børsnoterte aksjer og andeler i deltagerlignede selskaper er klassifisert som anleggsmidler og vurdert til laveste verdi av anskaffelseskost og virkelig verdi per post. Eventuelle nedskrivninger blir reversert i den utstrekning grunnlaget for nedskrivningen ikke lenger er til stede.

Aksjer, aksje-/verdipapirfond og egenkapitalbevis som er notert på børs er klassifisert som omløpsmidler. Disse behandles regnskapsmessig som en portefølje, og til laveste verdi av opprinnelig anskaffelseskost og børskurs per 31.12.2014 for hele porteføljen.

Obligasjoner og sertifikater

Obligasjoner og sertifikater er klassifisert som omløpsmidler, behandles som en portefølje og til laveste verdi av opprinnelig anskaffelseskost og børskurs per 31.12.2014. Verdipapirene behandles som en portefølje ut fra bransje, rente- og kredittdiversifisering.

Egenutstedte obligasjoner:

Beholdningen av egne utstedte obligasjoner er nettoført mot obligasjonsgjelden til pålydende verdi.

Eiendom, anlegg og utstyr

Investeringer i eiendom, anlegg og utstyr balanseføres til anskaffelseskost, fratrukket akkumulerte av- og nedskrivninger. Anskaffelseskosten inkluderer utgifter for å anskaffe eiendelen. Utgifter påløpt etter at driftsmidlet

er tatt i bruk, slik som løpende vedlikehold, resultatføres, mens øvrige utgifter som forventes å gi fremtidige økonomiske fordeler og/eller forlenget levetid blir balanseført. Avskrivningene starter når eiendelene er klare for bruk. Avskrivningene er lineært fordelt over driftsmidlenes økonomiske levetid. Det er ikke fastsatt noen utrangeringsverdi på bankens driftsmidler.

Overtatte eiendeler

Overtatte eiendeler som overtas i forbindelse med inndrivelse av engasjementer og som er ment for rask realisasjon, regnskapsføres i balansen som omløpsmidler. Eiendelene vurderes til antatt realisasjonsverdi på overtakelsestidspunktet. Eventuelle tap/gevinster ved avhendelse eller revurdering av verdi på slike eiendeler føres som tap/reduksjon i tap på utlån.

Skatter

Overskuddsskatt blir beregnet etter ordinære skatte-regler. Skattekostnaden i resultatregnskapet består av betalbar skatt og endring i utsatt skatt/skattefordel. Betalbar skatt beregnes på grunnlag av årets skattemessige resultat. Utsatt skatt/skattefordel beregnes på grunnlag av midlertidige forskjeller mellom regnskapsmessig og skattemessig verdi, samt skattevirkninger av underskudd til fremføring. Utsatt skattefordel vil bare bli balanseført i den grad det er sannsynlig at fordelene vil bli realisert i fremtiden. Fra inntektsåret 2014 er skattesatsen på alminnelig inntekt i Norge redusert til 27 prosent.

I tillegg til overskuddsskatt betaler banken formuesskatt til staten med 0,3 prosent. Skatten inngår i betalbar skatt.

Verdipapirgjeld og ansvarlig lånekapital

Verdipapirgjeld og ansvarlig lånekapital omfatter utstedte sertifikater, obligasjoner, ansvarlig lånekapital og fondsobligasjonsinnlån. Verdipapirgjelden og den ansvarlige lånekapitalen er vurdert til amortisert kost.

Pensjoner

Bankens pensjonsordninger behandles regnskapsmessig i henhold til Internasjonal Regnskapsstandard for pensjoner (IAS 19).

Pensjonsforpliktelse og pensjonskostnader for ytelsesbaserte pensjonsordninger beregnes etter forsikringsmessige prinsipper av uavhengig aktuar. Pensjonskostnaden består av periodens pensjonsopptjening for de ansatte,

rentekostnad av beregnet netto pensjonsforpliktelse, samt påslag for arbeidsgiveravgift.

Nåverdien av fremtidige brutto pensjonsforpliktelser sammenholdes med virkelig verdi av innbetalte og oppsparte midler. Nåverdien av fremtidige definerte ytelser beregnes ved å diskontere fremtidige utbetalinger ved bruk av langsiktig effektiv rente for norske OMF obligasjoner. I tråd med reglene i IAS 19 føres estimatavvik mot egenkapitalen.

Beregning av pensjonsforpliktelse innebærer bruk av skjønn og estimater på en rekke parametere. Det henvises til note 19 for en nærmere beskrivelse av hvilke forutsetninger som er lagt til grunn.

AFP ordning i privat sektor

AFP ordning er ansett å være en ytelsesbasert basert ordning. Administrator har per i dag ikke beregnet forventet over- eller underdekning for ordningen som helhet, og av den grunn vil ny AFP ordning måtte behandles som en innskuddsordning. Innbetalt premie i 2014 tilsvarer årets kostnad, se note 19 for nærmere spesifisering.

Usikre forpliktelser

Banken utsteder finansielle garantier som ledd i den ordinære virksomheten. Tapsvurderinger skjer som ledd i vurderingen av tap på utlån og etter de samme prinsipper og rapporteres sammen med disse. Det foretas avsetninger for andre usikre forpliktelser dersom det er sannsynlighetsovervekt for at forpliktelsen materialiserer seg og de økonomiske konsekvensene kan beregnes pålitelig. Det gis opplysninger om usikre forpliktelser som ikke fyller kriteriene for balanseføring dersom de er vesentlige.

Finansielle instrumenter

Banken har inngått sikringsforretninger som sikrer banken for svingninger i rente på henholdsvis innlån og utlån med avtalt fast rente. De finansielle derivatene regnskapsføres derfor som sikrings-instrumenter. Virkelig verdi av sikringsinstrumentene balanseføres ikke, så lenge sikringene anses som effektive. Netto oppgjør for de finansielle derivatene resultatføres på samme regnskapslinje som rente fra den balanseposten som instrumentet skal sikre (sikringsobjektet) ref note 25.

Bruk av estimat i utarbeidelsen av årsregnskapet

Ledelsen har brukt estimater og forutsetninger som har påvirket eiendeler, gjeld, inntekter, kostnader og opplysning om potensielle forpliktelser. Dette gjelder særlig nedskrivninger på utlån. Fremtidige hendelser kan medføre at estimatene endrer seg. Estimater og de underliggende forutsetningene vurderes løpende. Endringer i regnskapsmessige estimater regnskapsføres i den perioden endringene oppstår. Hvis endringene også gjelder fremtidige perioder fordeles effekten over inneværende og fremtidige perioder.

Hendelser etter balansedagen

Ny informasjon etter balansedagen om selskapets finansielle stilling på balansedagen er hensyntatt i

årsregnskapet. Hendelser etter balansedagen som ikke påvirker selskapets finansielle stilling på balansedagen, men som vil påvirke selskapets finansielle stilling i fremtiden er opplyst om dersom dette er vesentlig.

Kontantstrømoppstilling

Kontantstrømoppstillingen viser kontantstrømmene gruppert etter kilder og anvendelsesområder. Kontantstrømoppstillingen utarbeides etter den direkte metode. Kontanter er definert som kontanter, fordringer på sentralbanker og fordringer på banker uten oppsigelsesfrist.

Note 3 Finansiell risikostyring

Overordnet ansvar og kontroll

Risikostyring i Sparebanken Telemark er en prosess for å identifisere, håndtere og følge opp risikoer slik at samlet risikoeksponering er i samsvar med bankens valgte risikoprofil. Risikostyringen skal støtte opp under strategisk utvikling og måloppnåelse for derved å medvirke til finansiell stabilitet og forsvarlig formuesforvaltning. Dette skal oppnås gjennom:

- En sterk bedriftskultur som kjennetegnes av høy bevissthet om risikostyring
- En god forståelse av hvilke risikoer som driver inntjeningen
- Å tilstrebe optimal kapitalanvendelse innenfor vedtatt forretningsstrategi, dog slik at de til enhver tid strategiske kapitalmål oppfylles
- Å unngå at uventede enkelthendelser skal kunne skade bankens finansielle stilling i alvorlig grad
- Utnyttelse av mulig synergi og diversifiseringseffekter

Styret skal påse at Sparebanken Telemark har en ansvarlig kapital som er forsvarlig i forhold til ønsket risikoprofil og myndighetsfastsatte krav. Styret fastsetter de overordnede prinsippene for risikostyring, herunder mål, rammer, fullmakter og retningslinjer. Administrerende banksjef er ansvarlig for å etablere en forsvarlig risikostyring. Dette betyr at administrerende banksjef er ansvarlig for at det innføres effektive risikostyringsfunksjoner og – systemer, og at risikoeksponeringen overvåkes. De

ulike forretningsområdene er ansvarlige for den daglige risikostyringen innenfor eget ansvarsområde og skal påse at risikostyring og – eksponering er innenfor de rammer og fullmakter som er fastsatt.

Avdeling for risikostyring og compliance er ansvarlig for å videreutvikle bankens rammeverk for helhetlig risiko- og kapitalstyring, herunder risikopolicy og -strategier, metoder, modeller og systemer i henhold til anerkjente prinsipper. I tillegg er avdelingen ansvarlig for overordnet risikoovervåkning og periodisk risikorapportering til styret.

Internrevisor rapporterer til styret og er primært styrets, men også administrasjonens redskap for overvåkning av risikostyringsprosessens effektivitet og hensiktsmessighet. Internrevisors anbefalinger til forbedringer blir løpende gjennomgått i banken.

Sparebanken Telemarks risiko tallfestes blant annet gjennom beregning av forventet tap og risikojustert kapital. For beregning av kredittrisiko benyttes modell utviklet av SpareBank 1 Alliansen. Modellen tar utgangspunkt i statistiske beregninger og baserer seg på at den risikojusterte kapitalen skal dekke 99,9 prosent av mulige uventede tap. Beregning av risikojustert kapital for øvrige risikotyper baserer seg i større grad på kvalitative metoder.

For å sikre en effektiv og hensiktsmessig prosess for

risiko- og kapitalstyring skal rammeverket baseres på de elementer som reflekterer måten styret og ledelsen styrer Sparebanken Telemark på, så som:

- Strategisk målbylde
- Organisering og bedriftskultur
- Risikokartlegging
- Risikoanalyse
- Stresstester
- Risikostrategier
- Kapitalstyring (inkl avkastning og kapitaldekning)
- Rapportering
- Oppfølging
- Beredkapsplaner
- Compliance (etterlevelse)

Nedenfor er det gitt en nærmere beskrivelse av finansiell risikostyring knyttet til kredittrisiko, likviditetsrisiko og markedsrisiko.

Kredittrisiko

Kredittrisiko defineres som risiko for tap knyttet til at kunder eller andre motparter ikke kan gjøre opp for seg til avtalt tid og i henhold til skrevne avtaler, og at mottatte sikkerheter ikke dekker utestående krav.

Den største finansielle risikoeksponeringen til Sparebanken Telemark er kredittrisiko i utlånsporteføljen. Kredittrisiko er risikoen for tap knyttet til at kunder eller andre motparter ikke har evne eller vilje til å oppfylle sine forpliktelser overfor banken. Styret gjennomgår årlig bankens styringsdokumenter og bevilgningsreglement for utlånsvirksomheten. Gjennom styringsdokumentene defineres bankens kredittpolicy og det fastsettes overordnede mål for eksponering knyttet til portefølje, bransje og enkeltkunder. Samlet danner dette grunnlaget for fastsettelse av ønsket risikoprofil. Gjennom bevilgningsreglementet delegeres kredittfullmakt til administrerende banksjef innenfor visse rammer. Administrerende banksjef kan videre delegerer fullmakter. De delegerte fullmaktene er relatert til enkeltengasjementers størrelse og risiko.

Sparebanken Telemark bruker statistiske modeller utviklet i SpareBank 1 Alliansen som grunnlag for beregning av risiko og kategorisering av kredittporteføljen. Med bakgrunn i modellene kategoriseres kundene i følgende undergrupper; svært lav, lav, middels, høy og svært høy risiko, samt misligholdte engasjementer. Banken etterstreber å prise kredittrisiko og har etablert prismatriser basert på

risikoklassifiseringssystemet.

Bankens portefølje av rentebærende verdipapirer påfører også banken kredittrisiko. Styret gjennomgår jevnlig bankens finansstrategi hvor det fastsettes rammer for maksimal portefølje av rentebærende verdipapirer, samt maksimalrammer for eksponering per bransje og per utsteder.

Markedsrisiko

Markedsrisiko er risikoen for tap som skyldes endringer i renter og aksje-/verdipapirkurser. Markedsrisiko oppstår hovedsakelig i forbindelse med bankens investeringer i verdipapirer og som følge av fundingaktiviteten. Beregning av markedsrisiko knyttet til renterisiko se note 27.

Styring av markedsrisiko skjer gjennom styrevedtatte rammer. Sparebanken Telemark sine posisjoner i forhold til rammer rapporteres periodisk til styret.

Likviditetsrisiko

Likviditetsrisiko er risikoen for at Sparebanken Telemark ikke er i stand til å refinansiere sin gjeld eller ikke har evnen til å finansiere økninger i eiendeler uten vesentlige ekstrakostnader. Bankens styrer sin likviditetsrisiko gjennom måltall for kundeinnskudd i forhold til brutto utlån til kunder, andel langsiktig kapitalmarkedsfinansiering og krav til egenkapital, samt krav til lengden på den tidsperioden hvor banken skal være uavhengig av ny finansiering fra markedet. I praksis skjer likviditetsstyringen gjennom likviditetsprognoser, valg av løpetid på bankens innlån, inngåelse av avtaler om trekkrettigheter, overføring til SpareBank 1 Boligkreditt AS og deponering av verdipapirer mot låneadgang i Norges Bank. Vi viser til note 22 og 26.

Valutarisiko

Valutarisiko er risikoen for tap som følge av endringer i valutakurser. Bankens balanseposter i utenlandsk valuta utgjøres av kassebeholdningen. Dette er omregnet til norske kroner basert på kursen ved årets utgang. Risiko for valutatap ansees å være uvesentlig.

Banken formidler for øvrig valutalån gjennom annen bank til kunder som ønsker lån i utenlandsk valuta. Risiko for tap i denne sammenhengen vurderes som uvesentlig.

Annet

Utvidet markedsinformasjon (Basel II - Pilar III) er beskrevet i eget dokument på bankens hjemmeside.

Note 4 Netto renteinntekter

	2014	2013
Renteinntekter		
Renteinntekter på utlån til og fordringer på kredittinstitusjoner	18 789	9 260
Renteinntekter på utlån til og fordringer på kunder	674 752	659 296
Renteinntekter på rentebærende verdipapirer	32 983	36 201
Sum renteinntekter	726 524	704 757
Rentekostnader		
Rentekostnader på gjeld til kredittinstitusjoner	2 935	3 798
Rentekostnader på innskudd fra og gjeld til kunder	278 909	264 901
Rentekostnader på utstedte verdipapirer	131 978	133 428
Rentekostnader på ansvarlig lånekapital	2 193	2 260
Sikringsfondsavgift	9 247	8 885
Sum rentekostnader	425 262	413 272
Netto renteinntekter	301 262	291 486

Note 5 Provisjonsinntekter**Provisjonsinntekter fra SpareBank 1 Boligkreditt AS**

Ved overføring av bankens utlån til Sparebank 1 Boligkreditt AS, føres disse utlånene ut av balansen og erstattes med en fordring på boligkreditselskapet. Banken vil motta provisjonsinntekter på overførte utlån inntil de er nedbetalt av lånekunden. Provisjonen beregnes hver måned av akkumulert saldo på overførte utlån og kreditter, og provisjonssatsen er en andel av den margin som boligkreditselskapet har på sine utlån.

Da tidligere renteinntekter på overførte utlån og kreditter er erstattet med provisjonsinntekter, er disse provisjonsinntektene henført til resultatlinjen for netto renteinntekter.

	2014	2013
Provisjonsinntekter boligkreditt		
Provisjonsinntekter boligkreditt	69 285	63 396
Provisjonssats	1,29 %	1,33 %
Overførte lån og kreditter	31.12.14	31.12.13
Nedbetalingslån	4 621 805	4 008 112
Lånekreditter	1 178 543	1 198 002
Portefølje SpareBank 1 Boligkreditt AS	5 800 348	5 206 113
Overførte lån og kreditter i året	594 235	892 937

Andre provisjonsinntekter

Provisjonsinntekter	2014	2013
Garantiprovisjon	3 628	4 249
Verdipapirromsetning og – forvaltning	5 253	5 641
Forsikringstjenester	37 224	36 930
Betalingsformidling	51 401	51 946
Andre provisjonsinntekter	1 724	1 667
Sum provisjonsinntekter	99 229	100 432
Provisjonskostnader		
Betalingsformidling	19 121	19 371
Andre gebyrer og provisjonskostnader	606	858
Sum provisjonskostnader	19 727	20 229
Sum netto provisjonsinntekter	79 502	80 204

Note 6 Andre driftsinntekter

	2014	2013
Leieinntekter faste eiendommer	2 342	2 727
Gevinst ved salg av eiendom	1 373	10 008
Andre driftsinntekter	4	289
Sum andre driftsinntekter	3 719	13 025

Note 7 Utbytte

	2014	2013
Utbytte fra aksjer, aksje/verdipapirfond og egenkapitalbevis	19 183	11 630
Utbytte fra datterselskap	1 458	1 440
Utbytte fra felleskontrollert virksomhet	15 134	8 923
Sum utbytte	35 775	21 993

Note 8 Netto verdiendring på verdipapirer

	2014	2013
Netto realiserte verdiendring på sertifikater og obligasjoner	-2 476	304
Netto realiserte verdiendring på aksjer, aksje-/vpfond og EK bevis	810	605
Netto urealiserte verdiendring på aksjer, aksje-/vpfond og EK bevis	0	-1 894
Netto inntekter/ kostnader (-) på valuta og finansielle derivater	3 528	3 746
Sum netto verdiendring på verdipapirer	1 862	2 762

Note 9 Personalkostnader og ytelser til ledende ansatte og tillitsvalgte

Alle godtgjørelsesordninger i Sparebanken Telemark utformes i samsvar med lov om finansieringsvirksomhet og finansinstitusjoner og lov om verdipapirhandel med tilhørende forskrift om godtgjørelsesordninger i finansinstitusjoner, verdipapirforetak og forvaltningsselskap for verdipapirfond.

Godtgjørelsesutvalget for Sparebanken Telemark består av hele styret. Utvalget foretar årlig en gjennomgåelse av praktiseringen av godtgjørelsesordningen, og det utarbeides en skriftlig rapport. Godtgjørelsesutvalget skal sørge for at praktiseringen av godtgjørelsesordningen minst en gang i året gjennomgås av uavhengige kontrollfunksjoner som for tiden er intern revisor ved KPMG.

Styret skal godkjenne og vedlikeholde godtgjørelsesordningen samt påse at dokumentasjonen som ligger til grunn for beslutninger er ivaretatt. I tillegg skal styret godkjenne enhver materiell endring eller unntak fra godtgjørelsesordningen.

Vilkår for lån til ledende ansatte og medlemmer av selskapsorganer avviker ikke fra de generelle bestemmelsene som gjelder for øvrige ansatte. Det foreligger ingen særskilt bonusordning for bankens ledende ansatte.

	2014	2013
Lønn	92 553	94 526
Pensjoner (note 19)	10 994	11 544
Sosiale kostnader	22 131	23 288
Sum personalkostnader	125 679	129 358
Antall årsverk per 31.12	167	178
Antall ansatte per 31.12	173	187

Rentesubsidiering av lån til ansatte for 2014 er beregnet til 2.3 millioner kroner målt mot gjennomsnittlig kunderente. Rentesubsidiering for 2013 var 2.9 millioner kroner. Ingen tillitsvalgte har i kraft av sine verv rentesubsidiering på utlån. Utlån til ansatte, se note 14.

Lønn og andre ytelser til ledende ansatte i 2014

Navn og tittel	Lønn	Natural- ytelser	Sum godt- gjørelser	Pensjons- kostnad	Lån per 31.12
Per Halvorsen - adm banksjef	1 760	184	1 944	681	3 700
Peter P. Prebensen - viseadm. banksjef	1 503	10	1 514	728	4 176
Øvrige ledergruppes samlede ytelser *	5 905	205	6 109	908	13 125

*Øvrige ledergruppe består av bankens ledergruppe som er Banksjef BM, Banksjef PM, Banksjef økonomi, finans og risiko og Banksjef HR, og av leder for risikostyring og compliance og leder økonomi/finans.

Lønn og andre ytelser til ledende ansatte i 2013

Navn og tittel	Lønn	Natural- ytelser	Sum godt- gjørelser	Pensjons- kostnad	Lån per 31.12
Per Halvorsen - adm banksjef	1 713	183	1 895	602	3 700
Peter P. Prebensen - viseadm. banksjef	1 424	11	1 435	1 032	4 172
Øvrige ledergruppes samlede ytelser *	5 583	249	5 832	823	12 474

* se omtale over

I henhold til ansettelsesavtalen med administrerende banksjef er banken forpliktet til å dekke lønn og annen tilleggsytelse i inntil 12 måneder ved fratredelse. Administrerende banksjef har rett til å fratre ved fylte 62 år med en pensjon på 70 prosent av lønn på fratredelsestidspunktet.

I henhold til ansettelsesavtalen med viseadministrerende banksjef skal banken i perioden fra fratreden til ordinær pensjonsalder (67 år) gi et vederlag som tilsvarer 70 prosent av lønn ved fratredelsestidspunktet.

Den øvrige ledergruppen har ikke rettigheter utover ordinær pensjon tilsvarende øvrige ansatte, se omtale under regnskapsprinsipper (note 2 og note 19).

Godtgjørelse til styre, revisjonsutvalg og kontrollkomiteen i 2014

Navn	Tittel	Honorar	Lån per 31.12
Per Richard Johansen	Styrets leder	173	2 000
Per Wold	Nestleder styret	103	3 250
Geir Olav Ryntveit*	Styremedlem fra og med 1. mai 2014	83	6 016
Anne Berg Behring	Styremedlem fra og med 1. mai 2014	58	2 618
Guro Erikstein*	Styremedlem	133	5 577
Bjørn Vidar Nesheim*	Styremedlem	133	0
Ola Røste	Styremedlem til og med 30. april 2014	61	3 017
Lise Wiik	Styremedlem til og med 30. april 2014	40	0
Jan Berge	Styremedlem, ansatt representant	93	2 508
Mona Lund	Styremedlem, ansatt representant	93	2 383
Hilde Sannes Holløkken	Leder kontrollkomiteen	72	650
Hilde Thorbjørnsen	Medlem i kontrollkomiteen	52	0
Stig Kjeldal	Medlem i kontrollkomiteen	52	0

* Geir Olav Ryntveit (leder fra 1. mai 2014), Guro Erikstein og Bjørn Vidar Nesheim utgjør revisjonsutvalget for banken. Honorar fra revisjonsutvalget er inkludert i honoraret over.

Godtgjørelse til styre, revisjonsutvalg og kontrollkomiteen i 2013

Navn	Tittel	Honorar	Lån per 31.12
Per Richard Johansen	Styrets leder	156	2 000
Per Wold	Nestleder styret	94	3 250
Bjørn Vidar Nesheim *	Styremedlem	123	1 200
Guro Erikstein*	Styremedlem	123	4 210
Lise Wiik	Styremedlem	83	0
Ola Røste *	Styremedlem	133	2 387
Jan Berge	Styremedlem, ansatt representant	83	2 438
Mona Lund	Styremedlem, ansatt representant	83	2 446
Hilde Sannes Holløkken	Leder kontrollkomiteen	68	650
Hilde Thorbjørnsen	Medlem i kontrollkomiteen	42	0
Stig Kjeldal	Medlem i kontrollkomiteen	42	0

* Ola Røste (leder til og med 30. april 2014), Guro Erikstein og Bjørn Vidar Nesheim utgjør revisjonsutvalget for banken i 2013. Honorar fra revisjonsutvalget er inkludert i honoraret over.

Honorar og lån til representantskapet

	2014	2013
Ragnar Sageie, representantskapets leder	49	47
Øvrige medlemmer	196	213
Lån til medlemmer av representantskapet	49 960	54 133

Representantskapet består av 40 medlemmer/representanter.

Note 10 Administrasjons- og andre driftskostnader

	2014	2013
IKT kostnader	44 564	43 516
Markedsføring	17 201	20 263
Øvrige administrasjonskostnader	10 075	11 107
Driftskostnader faste eiendommer	6 402	6 427
Leiekostnader fast eiendom *	6 603	5 620
Andre driftskostnader	27 339	23 927
Sum administrasjons- og andre driftskostnader	112 183	110 859

* Banken leier lokaler for sine filialer i Bamble, Gråtenmoen i Skien, Storgata 117 i Porsgrunn (Sparebankgården), Bø og Notodden. Leieavtalene har en varighet på inntil 5 år med rett til fornyelse. Betalt leie i 2014 beløper seg til 6.6 millioner kroner.

Godtgjørelse til revisor

	2014	2013
Lovpålagt revisjon	824	943
Skatterådgivning	70	111
Andre attestasjonstjenester	7	24
Andre tjenester utenfor revisjon	49	123
Sum godtgjørelser til revisor inkl merverdiavgift	951	1 201

Note 11 Skatter

Utsatt skatt og utsatt skattefordel beregnes på grunnlag av midlertidige forskjeller mellom regnskapsmessige og skattemessige verdier ved utgangen av regnskapsåret. Skatteøkende og skattereduserende forskjeller vurderes mot hverandre innenfor samme tidsintervall. Dette innebærer at skattereduserende midlertidige forskjeller som forventes å reversere langt frem i tid ikke kan utlignes mot skatteøkende forskjeller som forventes å reversere før. Spesifikasjon av midlertidige forskjeller og beregning av utsatt skatt/utsatt skattefordel på balansedagen.

Spesifikasjon av grunnlag for utsatt skatt

	31.12.14	31.12.13	Endring
Anleggsmidler	-27 058	-24 755	-2 303
Skatteposisjoner	8 302	8 449	-146
Pensjonsforpliktelser	-49 620	-25 116	-24 504
Sum utlignbare forskjeller	-68 375	-41 422	-26 953
27 % Utsatt skattefordel	-18 459	-11 184	-7 275

Fra inntektsåret 2014 er skattesatsen på alminnelig inntekt i Norge redusert til 27 prosent.

Nedenfor er det vist hvordan man kommer fra regnskapsmessig resultat til skattegrunnlag for beregning av overskuddsskatt.

	2014	2013
Ordinært resultat før skatt	229 284	213 168
Ikke fradragsberettigede kostnader	2 466	4 269
Skattefrie inntekter inkl utbytte	-55 982	-40 636
Endring av midlertidige forskjeller	26 953	-17 738
herav estimatavvik pensjon ført direkte mot egenkapitalen	-22 592	4 647
Årets skattegrunnlag	180 130	163 710
Skattesats	27 %	28 %
Beregnet overskuddsskatt	48 637	45 869
Beregnet formuesskatt	6 420	5 880
Balanseført betalbar skatt	55 057	51 749

Kontroll av årets skattekostnad

	2014	2013
27 % (28) av ordinært resultat før skatt	61 911	59 687
Effekt ikke fradragsberettigede kostnader	666	1 195
Effekt ikke skattepliktige inntekter inkl utbytte	-15 115	-11 378
Effekt av endring i skattesats midlertidige forskjeller	0	491
For lite/ for mye avsatt skatt tidligere år	1 159	-302
Formuesskatt	6 420	5 880
Resultatført skattekostnad	55 041	55 573
Effektiv skattesats	24,0 %	26,1 %

Note 12 Goodwill og varige driftsmidler

Goodwill

	Beløp
Anskaffelseskost 01.01.2014	5 257
Tilgang / avgang i 2014	0
Anskaffelseskost 31.12.2014	5 257
Samlede ordinære avskrivninger	1 095
Bokført verdi 31.12.2014	4 162
Ordinære avskrivninger 2014	526
Avskrivningssatser	10 år

Goodwill knytter seg til merverdi i forbindelse med fusjonen med Holla og Lunde Sparebank i 2012.

Goodwill avskrives lineært over 10 år.

Varige driftsmidler

	Maskiner, inventar og transportmidler	Bygninger og andre faste eiendommer	Anlegg under utførelse	Sum
Anskaffelseskost 01.01.2014	46 407	175 870	1 035	223 311
Tilgang i 2014	2 246	1 157	0	3 403
Avgang i 2014	0	10 611	1 035	11 646
Anskaffelseskost 31.12.2014	48 652	166 415	0	215 068
Samlede ordinære avskrivninger	35 684	80 327	0	116 011
Bokført verdi 31.12.2014	12 968	86 088	0	99 057
Ordinære avskrivninger 2014	5 555	5 428	0	10 982
Avskrivningssatser	3-8 år	25-33 år		

Eiendommer	Kommune	Eiendomstype	Total areal m ²	Herav eksternt utleid m ²	Balanseført verdi
Jernbanegaten 15	Porsgrunn	Forretnings- og kontorbygg	3 600	497	4 213
Torggaten 13	Skien	Bankbygg	2 900	0	49 267
Kverndalsgata 2 A	Skien	Forretnings- og kontorbygg	1 420	1 420	7 277
Kverndalsgata 2 B	Skien	Bankbygg	1 955	735	5 888
Kaldkjeldevegen 2	Nome	Forretnings- og kontorbygg	1 140	47	5 761
Brugata 4	Nome	Bankbygg	898	0	4 326
Sum			11 913	2 699	76 732
Øvrige					9 356
Totalt					86 088

Overtatte eiendeler

Holla og Lunde Sparebank overtok i 2010 en tomt i Rauland i Vinje kommune. Bokført verdi på denne tomten var på fusjonstidspunktet i 2012 10.7 millioner kroner. Tomten ble nedskrevet til 5.5 millioner kroner i 2013.

Note 13 Kredittinstitusjoner – fordring og gjeld

	31.12.14	31.12.13
Utlån og fordringer uten avtalt løpetid eller oppsigelsestid	849 949	98 607
Utlån og fordringer med avtalt løpetid eller oppsigelsestid	292 783	66 270
Sum utlån til og fordringer på kredittinstitusjoner	1 142 732	164 877
Gjennomsnittlig rente	1,91 %	1,83 %

Note 14 Utlån til og fordringer på kunder

	31.12.14	31.12.13
Kasse-/drifts- og brukskreditter	1 815 709	1 555 306
Byggelån	375 815	396 790
Nedbetalingslån	14 459 552	13 859 449
Brutto utlån og fordringer på kunder	16 651 076	15 811 545
Herav utlån til ansatte	272 428	272 087
Gjennomsnittlig rente brutto utlån	4,20 %	4,31 %
Av nedbetalingslån utgjør fastrente utlån		
Bokført verdi	736 429	930 864
Markedsverdi	783 606	970 631

Av bankens utlån er det utlån med avtalt fastrente som vil ha en markedsverdi som kan avvike vesentlig fra bokført verdi.

For øvrige utlån med flytende rente anses bokført verdi å tilsvare markedsverdi.

Bankens maksimale eksponering for kredittrisiko	31.12.14	31.12.13
Brutto utlån	16 651 076	15 811 545
- Nedskrivninger på individuelle utlån	-127 596	-108 240
- Nedskrivninger på grupper av utlån	-46 300	-51 000
Sum netto utlån og fordringer på kunder	16 477 180	15 652 305
Garantier	264 169	323 349
Ikke optrukne kredittrammer	1 009 555	1 106 102
Maksimal eksponering for kredittrisiko	17 750 904	17 081 756

Banken benytter sikkerheter for å redusere kredittrisikoen. Bankens reelle maksimale kredittrisiko er derfor vesentlig lavere enn tabellen ovenfor viser. Sikkerheter kan være i form av fysisk sikkerhet, kontantdepot eller avtalt motregning, samt avgitte kausjoner fra privatpersoner og selskaper. Fysisk sikkerhet skal som hovedregel være forsikret og kan for eksempel være bygninger, boliger, driftsmidler og/eller varelager.

Sikkerhetsverdier

	Gjennomsnitt per klasse	31.12.14	31.12.13
Sikkerhetsklasse 1	120 %	5 209 903	5 608 591
Sikkerhetsklasse 2	110 %	4 475 328	4 187 143
Sikkerhetsklasse 3	90 %	5 267 738	4 665 165
Sikkerhetsklasse 4	70 %	2 163 562	2 096 091
Sikkerhetsklasse 5	50 %	504 755	694 300
Sikkerhetsklasse 6	30 %	74 632	117 120
Sikkerhetsklasse 7	10 %	13 224	9 741
Sum sikkerhetsverdier fra risikoklassifiseringer		17 709 142	17 378 151

Risikoklassifisering

Risikogruppe	Brutto utlån inkl ubenyttede kreditter		Garantier	
	31.12.14	31.12.13	31.12.14	31.12.13
Svært lav	49,2 %	47,9 %	19,4 %	16,6 %
Lav	14,5 %	15,2 %	7,7 %	9,8 %
Middels	24,4 %	24,6 %	58,4 %	62,2 %
Høy	4,9 %	4,0 %	3,4 %	3,0 %
Svært høy	5,2 %	6,4 %	7,4 %	6,2 %
Misligholdte og nedskrevne eng.	1,8 %	1,9 %	3,7 %	2,2 %
Sum	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %
Sum utlån, garantier og ubenyttede kreditter	17 660 631	16 917 647	264 169	323 349

Utviklingen viser en jevn økning i kreditter over alle risikogrupper. For garantier vises en total nedgang som i all hovedsak skrives seg fra avgang i garantier i laveste risikoklasse.

Utlån og garantier fordelt på geografisk område

	Brutto utlån		Garantier	
	31.12.14	31.12.13	31.12.14	31.12.13
Grenland *	11 338 645	10 830 712	236 993	284 531
Midt og Øst Telemark **	2 695 820	2 628 730	16 335	25 176
Øvrige Telemark	293 504	269 910	3 459	4 390
Utenfor Telemark	2 323 108	2 082 193	7 382	9 253
Sum utlån og garantier fordelt på geografiske områder	16 651 076	15 811 545	264 169	323 349

* Grenland består av kommunene Skien, Porsgrunn, Bamble og Siljan.

** Midt og Øst Telemark består av kommunene hvor banken er representert. Disse utgjør; Bø, Notodden, Sauherad og Nome kommune.

Utlån fordelt på næring og sektor

31.12.14	Brutto utlån	Ubenyttede kreditter	Garantier	Sum engasjement
Primærnæringer	134 261	22 948	956	158 165
Bygg og anlegg	303 306	31 177	54 500	388 983
Varehandel, hotell og restaurant	292 276	73 609	58 577	424 462
Transport og kommunikasjon	241 047	56 542	21 659	319 247
Eiendomsdrift	3 501 094	81 461	88 188	3 670 744
Tjenesteytende næring	277 362	24 804	23 332	325 497
Finansiell og offentlig sektor	91 208	25 886	1 060	118 154
Øvrige næringer	345 963	29 609	7 136	382 708
Sum bedriftsmarkedet	5 186 516	346 035	255 408	5 787 959
Personmarked	11 464 560	663 520	8 761	12 136 840
Sum brutto engasjement	16 651 076	1 009 555	264 169	17 924 799
Utlån overført til boligkreditt	5 800 348	0	0	5 800 348
Brutto engasjement inkl. boligkreditt	22 451 424	1 009 555	264 169	23 725 147

31.12.13	Brutto utlån	Ubenyttede kreditter	Garantier	Sum engasjement
Primærnæringer	122 834	17 309	1 532	141 676
Bygg og anlegg	344 203	84 767	73 673	502 643
Varehandel, hotell og restaurant	314 588	90 131	77 632	482 350
Transport og kommunikasjon	223 892	49 971	21 593	295 456
Eiendomsdrift	3 244 686	218 958	81 411	3 545 055
Tjenesteytende næring	292 882	48 139	47 622	388 643
Finansiell og offentlig sektor	99 279	35 636	1 502	136 417
Øvrige næringer	342 353	24 083	9 125	375 562
Sum bedriftsmarkedet	4 984 717	568 994	314 090	5 867 801
Personmarked	10 826 828	537 108	9 259	11 373 195
Sum brutto engasjement	15 811 545	1 106 102	323 349	17 240 996
Utlån overført til boligkreditt	5 206 113	0	0	5 206 113
Brutto engasjement inkl. boligkreditt	21 017 659	1 106 102	323 349	22 447 110

Utvikling misligholdte og tapsutsatte engasjement siste 5 år

	2014	2013	2012	2011	2010
Brutto misligholdte engasjement	121 932	117 349	121 931	95 426	83 752
- individuelle nedskrivninger	33 290	29 744	29 112	13 306	14 902
Netto misligholdte engasjement	88 642	87 605	92 819	82 120	68 850
Brutto tapsutsatte engasjement	195 121	163 685	175 076	155 736	204 456
- individuelle nedskrivninger	94 306	78 496	86 585	71 390	78 058
Netto tapsutsatte engasjement	100 816	85 189	88 491	84 346	126 398
Inntektsførte renter på nedskrevne lån	1 178	589	1 541	1 637	150

Det er avsatt 1.35 millioner kroner som tap på garantier ref note 19 andre avsetninger for forpliktelser. Utover dette er det ikke misligholdte eller øvrige tapsutsatte garantier.

Aldersfordeling på misligholdte engasjement	2014	2013	2012	2011
3 til 6 måneder	17 852	34 582	71 074	42 709
6 til 9 måneder	45 182	16 479	9 995	29 275
Over 9 måneder	58 898	66 288	40 862	23 442
Brutto misligholdte engasjement	121 932	117 349	121 931	95 426

Individuelle nedskrivninger

	31.12.14	31.12.13
Individuelle nedskrivninger per 01.01	108 240	115 697
+ økte individuelle nedskrivninger i perioden	19 779	10 427
+ nye individuelle nedskrivninger i perioden	49 197	30 541
+ periodens konstaterte tap som tidl. er avsatt som nedskrivning	-17 373	-31 169
- tilbakeføring av individuelle nedskrivninger i perioden	-32 247	-17 256
Sum individuelle nedskrivninger per 31.12	127 596	108 240

Det er kun foretatt individuelle nedskrivninger på utlån til og fordringer på kunder. De individuelle nedskrivningene fordeler seg som følger på bedrifts – og personmarkedet;

	31.12.14	31.12.13
Bedriftsmarked	107 821	89 509
Personmarked	19 775	18 731
Sum individuelle nedskrivninger per 31.12.	127 596	108 240

Gruppenedskrivninger

	31.12.14	31.12.13
Gruppevisse nedskrivninger per 01.01.	51 000	54 100
+/- periodens endring i gruppevisse nedskrivninger	-4 700	-3 100
Gruppevisse nedskrivninger per 31.12.	46 300	51 000

De gruppevisse nedskrivningene er ikke tilordnet spesielle næringer, men avsatt ut i fra en total vurdering av engasjementene. Det er kun foretatt gruppenedskrivninger på utlån til og fordringer på kunder. Gruppenedskrivningene fordeler seg som følger på bedrifts – og personmarkedet;

	31.12.14	31.12.13
Bedriftsmarked	22 100	22 600
Personmarked	24 200	28 400
Sum gruppevisse nedskrivninger per 31.12.	46 300	51 000

Kostnadsført tap på utlån og garantier

	2014	2013
Periodens endring i individuelle nedskrivninger	36 416	20 633
+/- periodens endring i gruppevisse nedskrivninger	-4 700	-3 100
+ periodens konstaterte tap som tidl. ikke er avsatt som nedskrivning	383	797
- periodens inngang på tidligere perioders kostnadsførte tap	-1 697	-2 134
+ nedskrivninger på overtatte eiendeler	0	5 162
+ periodens nedskrivning på garantier	1 140	0
Kostnadsført tap på utlån	31 541	21 358

Note 15 Rentebærende verdipapirer

Rentebærende verdipapirer fordelt på utstedersektor

31.12.14	Pålydende	Markeds-verdi	Bokført verdi *
Stat	50 000	52 375	55 645
Annen offentlig utsteder	205 000	210 515	205 853
Finansielle foretak	785 084	791 076	785 960
Ikke-finansielle foretak	148 626	146 220	148 331
Sum rentebærende verdipapirer	1 188 710	1 200 186	1 195 789

* Anskaffelseskost tilsvarer bokført verdi.

31.12.13	Pålydende	Markeds-verdi	Bokført verdi *
Stat	50 000	53 143	55 645
Annen offentlig utsteder	210 000	212 430	210 414
Finansielle foretak	738 500	743 565	738 907
Ikke-finansielle foretak	270 366	266 086	270 248
Sum rentebærende verdipapirer	1 268 866	1 275 224	1 275 213

* Anskaffelseskost tilsvarer bokført verdi.

Alle bankens rentebærende verdipapirer er børsnoterte. Ved fastsettelsen av virkelig verdi er ligningskursen per 31.12.2014 lagt til grunn. De rentebærende verdipapirene behandles regnskapsmessig som en portefølje, og til laveste verdi av opprinnelig anskaffelseskost og kurs per 31.12.2014. Gjennomsnittlig effektiv rente på porteføljen er 2,5 prosent mot 2,8 prosent i 2013. Renten er beregnet ut fra 12 måneders gjennomsnittlige beholdning. Porteføljens løpetid per 31.12.2014 er på ca 2,9 år mot ca 2,6 år i 2013.

Banken har ved utgangen av 2014 en egenbeholdning av utstedt obligasjonsgjeld på 375 millioner kroner mot 388 millioner kroner i 2013. Beholdningen føres i balansen til fradrag på gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer.

Note 16 Aksjer, aksje-/verdipapirfond og egenkapitalbevis

	31.12.14	31.12.13
Aksjer vurdert som anleggsmidler (a)	446 134	433 292
Aksjer vurdert som omløpsmidler (b)	10 019	10 802
Aksje-/verdipapirfond vurdert som omløpsmidler (c)	5 222	5 222
Egenkapitalbevis vurdert som omløpsmidler (d)	7 905	7 905
Sum aksjer, aksje-/verdipapirfond og egenkapitalbevis	469 280	457 220

Selskapets navn	Organisasjonsnummer	Vår beholdn (antall)	Egenandel i prosent	Anskaffelseskost	Bokført verdi
SpareBank 1 Boligkreditt AS	988 738 387	1 984 187	3,60 %	297 859	297 859
SamSpar AS *	977 061 164	69 387	7,82 %	48 749	48 749
SpareBank 1 Næringskreditt AS	894 111 232	270 165	1,85 %	33 771	33 771
SpareBank 1 Kredittkort AS	975 966 453	104 781	4,08 %	32 474	32 474
SamSpar Utvikling DA	987 804 467	2 416 416	13,41 %	2 416	2 416
SamSpar Bankinvest I AS *	992 083 832	1 334	12,32 %	2 135	2 135
SamSpar Bankinvest II AS	996 294 625	63 962	7,7 %	10 598	10 598
BTV Investeringsfond AS	977 515 157	16 867	15,83 %	18 040	12 260
Energi og Miljøkapital AS	984 868 758	93 750	7,5 %	9 375	3 905
Andre aksjer ikke spesifisert				1 967	1 967
Sum aksjer vurdert som anleggsmidler (a)				457 384	446 134

*Aksjer i de to felleskontrollerte selskapene SamSpar AS og SamSpar Bankinvest I AS er begge virksomheter med forretningskontor i Oslo.

Beholdningsendringer av aksjer vurdert som anleggsmidler (eksl datterselskaper)

	2014	2013
Inngående balanse	433 292	413 812
Tilgang	97 278	67 456
Avgang	-84 436	-43 976
Nedskrivning av anleggsaksjer	0	-4 000
Utgående balanse	446 134	433 292

Gevinst/ tap (-) på verdipapirer som er anleggsmidler (inkludert datterselskaper)

	2014	2013
Gevinst ved realisasjon av anleggsaksjer	20 470	17 052
Nedskrivning anleggsaksjer	-1 680	-4 000
Gevinst/tap (-) på verdipapirer som er anleggsmidler	18 790	13 052

I 2014 hadde de felleskontrollerte virksomhetene følgende hovedtall (foreløpig regnskap)

	Årsresultat	Egenkapital
SamSpar AS	331 297	965 145
SamSpar Bankinvest I AS	55 833	637 152

Bankens beholdning av omløpsaksjer, aksje-/verdipapirfond og egenkapitalbevis i banker behandles regnskapsmessig som en portefølje, og til laveste verdi av opprinnelig anskaffelseskost og børskurs per 31.12.2014 for hele porteføljen.

Selskapets navn	Organisasjonsnummer	Vår beholdn (antall)	Anskaffelses-kost	Markeds verdi	Bokført verdi
Omløpsaksjer					
Orkla ASA	910 747 711	19 200	970	982	970
Telenor ASA	982 463 718	5 000	509	758	509
Voss Veksel- og Landmandsbank ASA	817 244 742	3 400	342	405	342
Wilh. Wilhelmsen Holding ASA	995 277 905	1 100	244	187	244
Fred Olsen Energy ASA	977 388 287	800	230	55	230
Norsk Hydro ASA	914 778 271	3 652	209	155	209
Aker ASA	886 581 432	1 000	168	165	168
Tomra Systems ASA	927 124 238	2 400	100	138	100
Statoil ASA	923 609 016	400	27	52	27
Nordisk Areal Invest ASA *	991 032 517	141 585	13 128	7 221	7 221
Sum aksjer vurdert som omløpsmidler (b)			15 926	10 117	10 019

*Aksjene i Nordisk Areal Invest AS er ikke notert på børs. Aksjene er klassifisert som omløpsaksjer, men vurdert for seg.

Øvrige omløpsaksjer er vurdert samlet som en portefølje og bankens eierandeler i disse selskapene er ubetydelige (under 1 prosent)

Selskapets navn	Organisasjonsnummer	Vår beholdn (antall)	Anskaffelses-kost	Markeds verdi	Bokført verdi
Aksje- og verdipapirfond					
ODIN Europa	981 177 649	28 664	2 938	4 300	2 938
ODIN Global	981 177 819	4 052	534	704	534
ODIN Finland	980 146 626	123	500	767	500
ODIN Norden	980 146 561	153	250	265	250
Trient Dynamic Balanced Fund	252 539 875 (Irland)	10 000	1 000	1 474	1 000
Sum aksje- og verdipapirfond vurdert som omløpsmidler (c)			5 222	7 510	5 222

Bankens eierandeler i disse aksje-/verdipapirfondene er ubetydelige (under 1 prosent)

Selskapets navn	Organisasjons- nummer	Vår beholdn (antall)	Anskaffelses- kost	Markeds verdi	Bokført verdi
Egenkapitalbevis					
Hjelmeland Sparebank	937 896 581	29 842	2 835	2 771	2 835
SpareBank 1 Ringerike Hadeland	937 889 275	17 478	2 246	2 709	2 246
SpareBank 1 NordVest	937 899 408	19 230	2 000	2 000	2 000
SpareBank 1 Østfold Akershus	837 884 942	2 600	286	304	286
SpareBank 1 BV	944 521 836	4 898	274	211	274
SpareBank 1 Nøtterøy-Tønsberg	937 890 362	2 400	264	227	264
Sum egenkapitalbevis vurdert som omløpsmidler (d)			7 905	8 222	7 905

Bankens eierandeler i disse bankene er ubetydelige (under 1 prosent)

Note 17 Aksjer i datterselskaper

	31.12.14	31.12.13
Aksjer i datterselskaper	32 164	33 844

Sparebanken Telemark har 3 datterselskaper henholdsvis Tufte Eiendom AS, Sparebankgården AS og Eiendomsmegler 1 Telemark AS (56 prosent). Det er ikke utarbeidet konsernregnskap fordi datterselskapene ikke anses for å ha betydning for å bedømme bankens stilling og resultat ref RL § 3-8(2).

Eierandelen i datterselskap tilsvare stemmeandel

	Organisasjons- nummer	Anskaffelses- tidspunkt	Forretnings- kontor	Eierandel (antall)	Eierandel i %	Kostpris	Bokført verdi
Tufte Eiendom AS	986 844 058	01.01.06	Porsgrunn	150	100 %	19 155	9 000
Sparebankgården AS	989 974 777	26.04.10	Porsgrunn	3 000	100 %	21 558	21 558
Eiendomsmegler 1 Telemark AS	971 225 793	01.07.99	Skien	6 877	56 %	1 606	1 606
Sum aksjer i datterselskap						42 319	32 164

I 2014 hadde datterselskapene følgende hovedtall (foreløpig ikke revidert regnskap)

	Drifts- inntekter	Drifts- resultat	Års- resultat	Sum eiendeler	Sum egenkapital
Tufte Eiendom AS *	158	-145	-1 515	11 287	7 527
Sparebankgården AS	4 557	2 165	946	37 628	6 280
Eiendomsmegler 1 Telemark AS	28 853	4 178	3 088	17 777	7 118

*Tufte Eiendom AS eier samtlige av aksjene i Apotekergården AS og TT- Eiendom AS. Videre eier TT- Eiendom AS alle aksjene i TT- Utvikling AS og Haugsmark AS. Regnskapstallene over er foreløpige selskapsregnskapstall for Tufte Eiendom AS og ikke konsernet Tufte Eiendom AS.

Beholdningsendringer av aksjer datterselskaper	2014	2013
Inngående balanse	33 844	33 094
Tilgang /avgang (-)	0	750
Nedskrivning av aksjer i datterselskaper (Tufte Eiendom AS)	-1 680	0
Utgående balanse	32 164	33 844

Note 18 Nærstående parter

Banken har 3 datterselskaper, 3 heleide datterdatter selskaper samt eierandeler i 2 felleskontrollerte virksomheter. Eierandeler i selskapene er presentert i note 16 og 17. Internhandel med datterselskaper og felleskontrollerte virksomheter er gjort i henhold til egne avtaler og på forretningsmessige vilkår.

	31.12.14	31.12.13
Utlån til datterselskaper	45 886	43 038
herav forfaller senere enn 5 år	32 641	31 949
Utlån til felleskontrollerte virksomheter	57 922	5 325
herav forfaller senere enn 5 år	5 325	5 325
Garantier avgitt til datterselskaper	30 100	30 100
Garantier avgitt til felleskontrollerte virksomheter	0	0
Innskudd fra datterselskaper	69 208	54 373
Innskudd fra felleskontrollerete virksomheter	0	0
Gjeld til datterselskap	0	0
Transaksjoner med datterselskap (leie bygg).	4 638	4 509

Note 19 Avsetning for påløpte kostnader og forpliktelser

	31.12.14	31.12.13
Pensjonsforpliktelse	41 243	25 116
Andre avsetninger for forpliktelser	1 350	210
Sum avsetning for påløpte kostnader og forpliktelser	42 593	25 326

Spesifikasjon av pensjonsforpliktelser

	31.12.14		Totalt
	Sikrede	Usikrede	
Påløpte pensjonsforpliktelser	235 616	9 505	245 121
Verdi av pensjonsmidler	-209 168	0	-209 168
Netto pensjonsforpliktelser	26 448	9 505	35 953
Arbeidsgiveravgift	3 951	1 340	5 291
Balansførte pensjonsforpliktelser	30 398	10 845	41 243

	31.12.13		Totalt
	Sikrede	Usikrede	
Påløpte pensjonsforpliktelser	198 809	9 621	208 430
Verdi av pensjonsmidler	-186 596	0	-186 596
Netto pensjonsforpliktelser	12 214	9 621	21 834
Arbeidsgiveravgift	1 925	1 357	3 282
Balansførte pensjonsforpliktelser	14 139	10 977	25 116

Banken har ytelsesbaserte pensjonsordninger i SpareBank 1 Livsforsikring AS og Storebrand Livsforsikring AS. Ansatte som ble tilsatt etter 01.07.2005 (Sparebanken Grenland), etter 01.03.2008 (Sparebanken Telemark) og etter 01.01.2009 (Holla og Lunde Sparebank) er tilknyttet en innskuddsbasert ordning. For den innskuddsbaserte ordningen vil årets pensjonskostnad tilsvare årets påløpende premie. Pensjonsordningene oppfyller kravene i lov om obligatorisk tjenestepensjon.

Banken har inngått avtale om førtidspensjonsordning til administrerende banksjef, vise administrerende banksjef og tidligere banksjef i Sparebanken Grenland. Førtidspensjonsordningene inngår blant de usikrede ordningene.

Ved beregning av pensjonsforpliktelse for den ytelsesbaserte ordningen er følgende antall medlemmer lagt til grunn:

Medlemmer i ytelsesbasert pensjonsordning	31.12.14	31.12.13
Antall personer med i pensjonsordning	215	221
herav aktive	127	140
herav pensjonister og uføre	88	81
Medlemmer i innskuddsbasert pensjonsordning	31.12.14	31.12.13
Antall personer med i pensjonsordning	44	43
herav aktive	44	43
herav pensjonister og uføre	0	0

Spesifikasjon av estimatavvik ført direkte mot egenkapitalen

	31.12.14		Totalt
	Sikrede	Usikrede	
Estimatavvik pensjonsmidler	8 514	0	8 514
Estimatavvik pensjonsforpliktelser	-31 193	86	-31 106
Sum estimatavvik ført direkte mot egenkapitalen	-22 678	86	-22 592
	31.12.13		Totalt
	Sikrede	Usikrede	
Estimatavvik pensjonsmidler	8 607	0	8 607
Estimatavvik pensjonsforpliktelser	-2 218	-1 742	-3 960
Sum estimatavvik ført direkte mot egenkapitalen	6 389	-1 742	4 647

Spesifikasjon av årets pensjonskostnad

	31.12.14		Totalt
	Sikrede	Usikrede	
Nåverdi av årets pensjonsopptjening	6 609	100	6 709
Rentekostnad på netto pensjonsforpliktelsen	312	403	715
Periodisert arbeidsgiveravgift	805	14	820
Pensjonskostnad ytelsesbasert ordning	7 726	517	8 243
Pensjonskostnad innskuddsbasert ordning	1 236	0	1 236
Pensjonskostnad ny AFP	1 515	0	1 515
Netto pensjonskostnad	10 477	517	10 994

	31.12.13		Totalt
	Sikrede	Usikrede	
Nåverdi av årets pensjonsopptjening	6 772	446	7 218
Rentekostnad på netto pensjonsforpliktelsen	925	322	1 247
Periodisert arbeidsgiveravgift	732	63	795
Pensjonskostnad ytelsesbasert ordning	8 429	831	9 260
Pensjonskostnad innskuddsbasert ordning	1 180	0	1 180
Pensjonskostnad ny AFP	1 104	0	1 104
Netto pensjonskostnad	10 713	831	11 544

Økonomiske forutsetninger

Forutsetninger ved beregning av pensjonskostnad:

	2014	2013
Diskonteringsrente	3,75 %	3,75 %
Forventet avkastning på pensjonsmidlene	3,75 %	3,75 %
Årlig lønnsregulering	3,50 %	3,25 %
Årlig økning i folketrygdens grunnbeløp (G)	3,50 %	3,00 %
Årlig regulering av pensjoner	0,60 %	0,40 %

Forutsetninger ved beregning av pensjonsforpliktelse 31.12.

	2014	2013
Diskonteringsrente	2,30 %	3,75 %
Årlig lønnsregulering	2,50 %	3,50 %
Årlig økning i folketrygdens grunnbeløp (G)	2,50 %	3,50 %
Årlig regulering av pensjoner	0,00 %	0,60 %

Øvrige sentrale forutsetninger:

	2014	2013
Frivillig avgang/turnover til 50 år	2,00 %	2,00 %
Frivillig avgang/turnover fra og med 50 år	0,00 %	0,00 %
Benyttet levealderstabell	GAP07	GAP07

Ved beregning av virkelig verdi på pensjonsmidler per 31.12.2014 er det lagt til grunn en forventet avkastning på 3,50 prosent. Faktisk avkastning på pensjonsmidlene var i 2014 6,4 prosent.

AFP ordningen finansieres med premier fra arbeidsgiver med prosentandel av lønn som i 2014 var 2,2 prosent mot 2,0 prosent året før.

Note 20 Ansvarlig lånekapital i andre foretak

	31.12.14	31.12.13
SamSpar AS	5 325	5 325
SpareBank 1 Midt-Norge	2 993	2 993
SpareBank 1 Livsforsikring AS	10 000	10 000
SpareBank 1 Østfold Akershus	0	5 000
SpareBank 1 SR Bank	0	5 000
SpareBank 1 Boligkreditt AS	48 000	0
SpareBank 1 Kredittkort AS	4 084	0
Verdibanken AS	0	1 000
Eika Gruppen AS	0	3 050
Sum ansvarlig lånekapital i andre foretak	70 402	32 368
Herav brutto utlån til og fordringer på kunder	5 325	5 325
Herav rentebærende verdipapirer	65 077	27 043

Note 21 Innskudd fra kunder

	31.12.14	
	Beløp	Snitt rente
Innskudd fra og gjeld til kunder uten avtalt løpetid	11 850 024	2,29
Innskudd fra og gjeld til kunder med avtalt løpetid	660 473	3,69
Sum innskudd fra kunder	12 510 497	2,35
	31.12.13	
	Beløp	Snitt rente
Innskudd fra og gjeld til kunder uten avtalt løpetid	10 935 829	2,31
Innskudd fra og gjeld til kunder med avtalt løpetid	498 357	3,52
Sum innskudd fra kunder	11 434 186	2,37

Av innskudd fra kunder utgjør fastrenteinnskudd

	31.12.14	31.12.13
Bokført verdi	1 624	12 143
Markedsverdi	1 611	12 119

Gjennomsnittrente er beregnet som et gjennomsnitt for de respektive balansepostene per 31.12.

Innskudd fra kunder fordelt på næringer

	31.12.14	31.12.13
Primærnæringer	98 671	111 762
Bygg og anlegg	341 504	283 464
Varehandel, hotell og restaurant	458 873	397 075
Transport og kommunikasjon	187 721	167 318
Eiendomsdrift	799 429	622 785
Tjenesteytende næring	1 291 912	1 261 990
Finansiell og offentlig sektor	423 889	315 161
Øvrige næringer	174 366	207 756
Sum bedriftsmarkedet	3 776 365	3 367 311
Personmarkedet	8 734 131	8 066 875
Sum innskudd fra kunder	12 510 497	11 434 186

Innskudd fra kunder fordelt på geografisk område

	31.12.14	31.12.13
Grenland *	9 496 269	8 673 416
Midt og Øst Telemark **	1 613 354	1 489 796
Øvrige Telemark	115 227	106 241
Utenfor Telemark	1 285 648	1 164 733
Sum innskudd fra kunder	12 510 497	11 434 186

* Grenland består av kommunene Skien, Porsgrunn, Bamble og Siljan

** Midt og Øst Telemark består av kommunene hvor banken er representert. Disse utgjør; Bø, Notodden, Sauherad og Nome kommune.

Note 22 Gjeld ved utstedelse av verdipapirer

	31.12.14	
	Beløp	Snitt rente
Lån fra kredittinstitusjoner	150 000	1,96 %
Obligasjonslån	4 625 000	2,82 %
Fondsobligasjon	75 000	2,92 %
Sum gjeld inkl. fondsobligasjon	4 850 000	2,79 %

	31.12.13	
	Beløp	Snitt rente
Lån fra kredittinstitusjoner	150 000	2,01 %
Obligasjonslån	4 346 500	3,24 %
Fondsobligasjon	75 000	2,92 %
Sum gjeld inkl. fondsobligasjon	4 571 500	3,02 %

Sparebanken Telemark tok opp en evigvarende fondsobligasjon 27.04.2005 pålydende 75 millioner kroner. Innløsningsrett for banken er 27.04.2015. Fondsobligasjonen forrentes med 3 måneders Nibor pluss 120 basispunkter.

Gjelden har følgende forfallsstruktur

31.12.14	1. halvår 2015	2. halvår 2015	2016	2017	2018	2019	Fom 2020	Totalt
Lån fra kredittinstitusjoner							150 000	150 000
Obligasjonsgjeld	340 000	600 000	800 000	1 100 000	985 000	800 000		4 625 000
Fondsobligasjon (call)	75 000		-					75 000
Totalt	415 000	600 000	800 000	1 100 000	985 000	800 000	150 000	4 850 000

31.12.13	1. halvår 2014	2. halvår 2014	2015	2016	2017	2018	Fom 2019	Totalt
Lån fra kredittinstitusjoner							150 000	150 000
Obligasjonsgjeld	292 000	414 500	1 265 000	700 000	1 050 000	625 000		4 346 500
Fondsobligasjon (call)			75 000					75 000
Totalt	292 000	414 500	1 340 000	700 000	1 050 000	625 000	150 000	4 571 500

Note 23 Egenkapital

Spesifikasjon av endring i egenkapitalen

	Eierandels- kapital	Overkurs- fond	Utjevnings- fond	Grunnfonds- kapital	Sum egenkapital
Egenkapital per 31.12.2013	657 664	1 876	78 065	1 174 274	1 911 879
Estimatavvik pensjon			-6 363	-10 130	-16 492
Årets resultat			67 223	107 020	174 243
Avsatt til utbytte og gaver			-36 000	-3 000	-39 000
Sum egenkapital per 31.12.2014	657 664	1 876	102 926	1 268 165	2 030 630

Sum egenkapital	31.12.14	31.12.13
Egenkapital per 01.01.	1 911 879	1 763 893
Emisjon	0	6 000
Estimatavvik etter skatt på pensjonsordningen	-16 492	3 392
Årets resultat	174 243	157 594
Avsatt til utbytte og gaver	-39 000	-19 000
Sum egenkapital per 31.12.	2 030 630	1 911 879
Egenkapitalandel	10,4 %	10,6 %
Leverage Ratio (LR) *	8,8 %	8,7 %
Årsresultat i prosent av gjennomsnittlig forvaltningskapital	0,9 %	0,9 %

* Leverage Ratio (LR) defineres som uvektet kjernekapitaldekning, og beregnes som ansvarlig kapital i forhold til uvektet beregningsgrunnlag i henhold til kapitaldekningsopp-gaven.

Eierandelskapitalen består av 6.576.640 egenkapitalbevis pålydende kroner 100. Eierandel egenkapitalbeviserne (stiftelsene) per 31.12.2014 er 37,6 prosent mot 38,6 prosent per 31.12.2013. Egenkapitalbeviserne har 20 prosent av stemmene i representantskapet.

Eiere	Antall	Pålydende	Balanseført
Sparebankstiftelsen Telemark - Grenland	3 288 320	100	328 832
Sparebankstiftelsen Telemark - Holla og Lunde	3 288 320	100	328 832
Sum eierandelskapital	6 576 640	100	657 664

Note 24 Kapitaldekning

Fra og med tredje kvartal 2014 rapporterte banken etter CRD IV regelverket. Sammenlignbare tall i kapitaldekningen for 2013 er ikke omarbeidet etter CRD IV. For 2013 er bankens konsolidert kapitaldekning presentert i noten.

Ansvarlig kapital	31.12.14	31.12.13
Innskutt egenkapital	659 540	659 540
Opptjent egenkapital	1 371 090	1 252 339
Minoritetsinteresse	0	3 520
Annen egenkapital	0	3 726
Egenkapital	2 030 630	1 919 125
Verdijusteringer som følge av kravene om forsvarlig verdsettelse	-1 219	0
Goodwill og utsatt skattefordel	-4 162	-14 549
Fradrag ansvarlig kapital i andre finansinstitusjoner	0	-158 712
Fradrag for kapitaldekningsreserve	0	-85 359
Direkte og indirekte investeringer i selskaper i finansiell sektor	-225 769	0
Ren kjernekapital	1 799 481	1 660 505
Fondsobligasjon	75 000	75 000
Direkte og indirekte investeringer i selskaper i finansiell sektor	-75 000	0
Kjernekapital	1 799 481	1 735 505
Ansvarlig kapital	1 799 481	1 735 505
Risikovektet balanse		
Kreditrisiko *	9 854 956	9 780 566
Operasjonell risiko	707 713	777 274
Posisjonsrisiko for handelsporteføljen	0	168 457
Risiko for svekket kredittverdighet for motpart (CVA)	2 250	0
Fradrag gruppevis nedskrivninger	0	-51 000
Fradrag ansvarlig kapital i andre finansinstitusjoner	0	-158 712
Fradrag for kapitaldekningsreserve	0	-85 359
Risikovektet balanse	10 564 919	10 431 225
Ren kjernekapitaldekning	17,0 %	15,9 %
Kjernekapitaldekning	17,0 %	16,6 %
Kapitaldekning	17,0 %	16,6 %

Bufferkrav	31.12.14
Bevaringsbuffer (2,5 %)	264 123
Motsyklisk buffer (0,0 %) **	0
Systemrisikobuffer (3,0 %)	316 948
Sum bufferkrav til ren kjernekapital	581 071
Minimumskrav til ren kjernekapital (4,5 %)	475 421
Tilgjengelig ren kjernekapital	1 324 059

**Fra 1.7.2015 er motsyklisk buffer på 1 %

* Spesifikasjon av kredittrisiko - risikovektet

	31.12.14	31.12.13
Stater	0	0
Lokale og regionale myndigheter	4 601	760
Institusjoner	417 827	114 770
Foretak	1 198 101	1 933 058
Massemarked	2 724 635	2 480 989
Pantesikkerhet i eiendom:		
- Pantesikkerhet i boligeiendom	3 903 571	3 576 834
- Pantesikkerhet i næringseiendom	1 303 338	1 326 618
Forfalte engasjementer	84 203	74 369
Obligasjoner med fortrinnsrett	47 577	43 521
Andeler i verdipapirfond	5 222	0
Øvrige engasjementer inkl utsatt skatt	165 880	229 647
Sum kredittrisiko	9 854 956	9 780 566

Note 25 Finansielle instrumenter

Swap avtaler	Nominelt beløp		Virkelig verdi	
	31.12.14	31.12.13	31.12.14	31.12.13
Sikring av utlån til og fordringer på kunder	862 281	1 023 156	-33 649	-19 256
Sikring av innskudd fra og gjeld til kunder	0	0	0	0
Sikring av gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer	150 000	400 000	3 270	7 236
Sum	1 012 281	1 423 156	-30 379	-12 020

Nominelt beløp tilsvarer det referansebeløp (hovedstol) som er avtalt i bytteavtalene og som er grunnlag for beregning av renter og avkastning. Virkelig verdi tilsvarer det banken vil betale/motta ved realisasjon av avtalene.

Sikringsinstrumentene er ikke balanseført da de på balansedagen er ansett å være effektive. Instrumentene sikrer virkelig verdi av balanseførte eiendeler og gjeld. Mer-/mindreverdi på instrumentene motsvares av tilsvarende mer-/mindreverdi på sikringsobjektene (utlån, innskudd og innlån).

Netto resultatført gevinst knyttet til sikringsinstrumentene ved virkelig verdisikring var 3.2 millioner kroner mot 7.8 millioner kroner i 2013. Gjenværende løpetid på derivatene er på 2,2 år per 31.12.2014 mot 2,6 år per utgangen av 2013.

Note 26 Forfallsanalyse

2014 (beløp i mill. kr)	På forespørsel	Under 3 måneder	3-12 måneder	1 - 5 år	Over 5 år	Sum
Kontanter og fordringer på sentralbanker	109	0	0	0	0	109
Utlån til og fordringer på kredittinstitusjoner	0	1 143	0	0	0	1 143
Netto utlån til og fordringer på kunder	0	2 396	721	2 494	10 866	16 477
Rentebærende verdipapirer	0	0	67	968	161	1 196
Øvrige eiendeler	35	45	0	462	139	681
Sum eiendeler	145	3 583	788	3 923	11 166	19 606
Gjeld til kredittinstitusjoner	0	0	0	0	150	150
Innskudd fra og gjeld til kunder	11 850	660	0	0	0	12 510
Gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer	0	205	735	3 694	0	4 634
Øvrig gjeld	0	163	0	0	43	206
Fondsobligasjon	0	0	75	0	0	75
Egenkapital	2 031	0	0	0	0	2 031
Sum gjeld og egenkapital	13 881	1 029	810	3 694	193	19 606
Netto likviditetseksponering	-13 736	2 554	-22	229	10 974	0

31.12.2014 hadde banken følgende lånemuligheter i Norges Bank og avtalte trekkrettigheter:

Type (beløp i mill. kr)	Låneadgang/ramme	Herav trukket beløp	Forfall på trekkramme
Låneadgang i Norges Bank	204	0	–
Trekkrettighet oppgjørskonto	300	0	31.12.15

Sparebanken Telemark inngikk, sammen med de andre eierne av SpareBank 1 Boligkreditt AS, i 2011 en avtale om etablering av likviditetsfasilitet for selskapet. Dette innebærer at bankene kommitterer seg til å kjøpe boligkredittobligasjoner begrenset til en samlet verdi av tolv måneders forfall i SpareBank 1 Boligkreditt AS. Den enkelte eier (bank) hefter prinsipielt for bankens andel av behovet, subsidiært for det dobbelte av det som er det primære ansvaret i henhold til samme avtale. Obligasjonene kan deponeres i Norges Bank og medfører således ingen vesentlig økning i risiko for banken.

Note 27 Markedsrisiko

Markedsrisiko knyttet til renterisiko oppstår som følge av at rentebærende eiendeler og forpliktelser har ulik gjenstående rentebindingstid. Den totale renterisikoen kan splittes i fire elementer:

- basisrisiko
- administrativ renterisiko
- rentekurverisiko
- spreadrisiko

Bankens styre har vedtatt rammer for den totale renterisikoen både med hensyn til basisrisiko og rentekurverisiko. Banken styrer renterisikoen mot det ønskede nivå på plasseringer og innlån gjennom rentebindingen, samt ved bruk av rentederivater.

Basisrisiko er den verdiendring som finner sted på bankens eiendeler og gjeld når hele rentekurven parallellforskyves.

Basisrisikoen er vist i tabellen nedenfor ved renteøkning på 1 prosentpoeng. Det er ikke tatt hensyn til administrativ renterisiko ved beregning av basisrisiko.

Basisrisiko (beløp i mill. kr)	31.12.14	31.12.13
Obligasjoner og sertifikater	-3,7	-4,9
Fastrenteutlån	-19,3	-25,7
Obligasjonslån	8,6	11,8
Derivater	17,5	20,9
Basisrisiko, effekt på resultat før skatt	3,1	2,1

Negativt fortegn indikerer at banken taper på en renteoppgang.

Selv om beregningene ovenfor viser at banken vil tjene på en renteoppgang, er det ikke likegyldig hvordan renteoppgangen skjer. Tabellen under viser den såkalte rentekurverisikoen, det vil si risikoen for at rentekurven forskyver seg ulikt innenfor ulike tidsbånd ved en renteendring, ved å måle bankens netto renteeksponering innenfor de ulike tidsintervallene.

Rentekurverisiko (beløp i mill. kr)	31.12.14	31.12.13
0 - 1 måneder	0,3	-0,1
1 - 3 måneder	3,5	3,8
3 - 12 måneder	1,8	0,0
1 - 5 år	2,7	5,1
5 - 10 år	-5,2	-6,7
Rentekurverisiko, effekt på resultat før skatt	3,1	2,1

Administrativ renterisiko er effekten av at det i praksis vil gå noe tid fra en renteendring inntreffer i markedet og til banken har fått justert vilkårene på innskudd og utlån med flytende rente. Finansavtaleloven krever som hovedregel minimum seks ukers varslingsfrist ved renteøkning på utlån til kunder og åtte uker ved rentereduksjon på innskudd. I våre beregninger er det beregnet med åtte uker varslingsfrist både på innskudd og utlån.

Administrativ renterisiko (beløp i mill. kr)	31.12.14	31.12.13
Utlån til flytende rente	-26,1	-24,4
Innskudd til flytende rente	20,5	18,7
Administrativ renterisiko, effekt på resultat før skatt	-5,6	-5,7

Spreadrisikoen er risikoen for at markedets prising av de enkelte utstedere ikke endrer seg tilsvarende som de underliggende referanserentene, for eksempel statsrentene eller swaprentene.

Note 28 Garantiansvar

Garantiansvar fordelt på garantiformer	31.12.14	31.12.13
Betalingsgarantier	61 259	94 427
Kontraktsgarantier	71 718	87 935
Lånegarantier	73 080	82 169
Garantier for skatter	100	1 100
Annet garantiansvar	58 012	57 718
Sum garantiansvar	264 169	323 349

Av kontrakts garantier utgjør garanti overfor Eiendomsmeidler 1 Telemark AS 30 millioner kroner.

Note 29 Pantstillelser

Det er innskudd og deponert obligasjoner på 204 millioner kroner som sikkerhet for opptak av D-lån og F-lån i Norges Bank. F-lån er det instrumentet som primært blir brukt for å tilføre likviditet til banksystemet fra Norges Bank. F-lån er lån mot sikkerhet i verdipapirer til fast rente og gitt løpetid. Løpetiden på F-lån varierer og avhenger av likviditetssituasjonen i banksystemet.

Note 30 SpareBank 1 Boligkreditt AS og SpareBank 1 Næringskreditt AS

Banken overfører utlån gjennom salg av kundens boliglån til SpareBank 1 Boligkreditt AS eller næringseiendomslån til SpareBank 1 Næringskreditt AS.

Overdragelse av utlån til SpareBank 1 Boligkreditt AS

Banken selger boliglån til SpareBank 1 Boligkreditt som igjen utsteder obligasjoner til investorer med sikkerhet i de overførte boliglånene. Det er i 2014 netto solgt boliglån til en verdi av 594 millioner kroner. Totalt er det fraregnet boliglån til SpareBank 1 Boligkreditt for 5.800 millioner kroner ved utgangen av året. Utlånene selges til balanseført verdi se note 5 for spesifikasjon av utlån. Banken mottar provisjon for de solgte boliglånene tilsvarende renteinntekten på lånene redusert med gjennomsnittlig finansieringskostnad i SpareBank 1 Boligkreditt AS, administrasjonskostnader samt eventuelle inntrufne tap begrenset oppad til ett års provisjon. Renten fastsettes av boligkredittforetaket. Det er i januar 2015 signert ny forvaltningsavtale mellom bankene og boligkreditt hvor tapsrisikoen er begrenset til siste måneds provisjon ved utløpet av 2014.

De overførte lånene må ha en LTV på under 70 prosent på salgstidspunktet. Gjennomsnittlig LTV for de solgte lånene fra Sparebanken Telemark er under 50 prosent. Det forventede tapet i den overførte porteføljen er tilnærmet null og derved betydelig lavere enn ett års provisjon. Dette innebærer at banken overfører praktisk talt alle risikoer og fordeler knyttet til de solgte boliglånene og banken fraregner derfor disse i balansen i sin helhet. Banken innregner videre alle rettigheter og plikter som skapes eller beholdes ved overføringen separat som eiendeler eller forpliktelser. Bankens maksimale eksponering for tap er representert ved det høyeste beløpet som vil kunne kreves dekket under avtalen og utgjorde 5 millioner kroner ved utgangen av 2014. Det har ikke vært innregnet tap i porteføljen siden overføringen.

Likviditetsfasilitet

Sparebanken Telemark har, sammen med de andre eierne av SpareBank 1 Boligkreditt AS, inngått avtale om etablering av likviditetsfasilitet for SpareBank 1 Boligkreditt AS. Dette innebærer at bankene forplikter seg til å kjøpe obligasjoner med fortrinnsrett (OMF) utstedt at foretaket begrenset til en samlet verdi av de neste tolv måneders forfall i SpareBank 1 Boligkreditt AS. Forpliktelsen er begrenset til foretakets forpliktelser til å innfri utstedte OMF etter at foretakets egen beholdning av likviditet på forfallstidspunktet er trukket fra. Hver eier hefter prinsipielt for sin andel av behovet, subsidiært for det dobbelte av det som er det primære ansvaret i henhold til samme avtale. Obligasjonene kan deponeres i Norges Bank og medfører således ingen vesentlig økning i risiko for banken. I henhold til sin likviditetsstrategi holder SpareBank 1 Boligkreditt likviditet ihht kravene etter Net Stable Funding Regime. Denne likviditetsreserven hensyntas ved vurderingen av bankenes ansvar. Det er derfor kun i de tilfeller hvor foretaket ikke lenger har tilstrekkelig likviditet for de neste tolv måneders forfall at banken vil rapportere noe engasjement knyttet til dette.

Soliditet

Sammen med de øvrige eierne av SpareBank 1 Boligkreditt AS har Sparebanken Telemark også inngått avtale om å sikre at SpareBank 1 Boligkreditt AS til enhver tid har en kjernekapitaldekning på minst 9 prosent. Aksjonærene skal tilføre tilstrekkelig kjernekapital innen 3 måneder etter å ha mottatt skriftlig anmodning om dette, med mindre det foretas andre grep for å redusere behovet for kapital. Aksjonærenes forpliktelse til å tilføre slik kjernekapital er proratarisk og ikke solidarisk, og skal være i henhold til hver aksjonærs pro rata andel av aksjene i SpareBank 1 Boligkreditt. Hver eier hefter prinsipielt for sin andel av behovet, subsidiært for det dobbelte av det som er det primære ansvaret i henhold til samme avtale. Foretaket har ved årsskiftet ca 14 prosent ansvarlig kapital, hvorav ca 12 prosent er kjernekapital. Sammenholdt med den svært lave risikoprofilen i foretaket har banken vurdert det som usannsynlig at det blir innkalt kapital ihht denne avtalen og har valgt å ikke holde noen reserver for dette.

Overdragelse av utlån til SpareBank 1 Næringskreditt AS

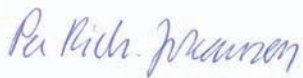
Sparebanken Telemark har ikke overført næringslån til SpareBank 1 Næringskreditt AS per 31.12.2014. Tilsvarende avtaler om likviditetsfasilitet og aksjonæravtale soliditet gjelder også for SpareBank 1 Næringskreditt AS.

Erklæring fra styret og administrerende banksjef

Vi bekrefter at årsregnskapet for perioden 1. januar til 31. desember 2014, etter vår beste overbevisning, er utarbeidet i samsvar med gjeldende regnskapsstandarder og at opplysningene i årsrapporten gir et rettviseende bilde av bankens eiendeler, gjeld, finansielle stilling og resultat som helhet og gir en rettviseende oversikt over opplysninger nevnt i verdipapirhandelsloven § 5-5.

Styret i Sparebanken Telemark

Porsgrunn, 13. februar 2015

Per Richard Johansen
Styrets leder

Per Wold

Bjørn Vidar Nesheim

Guro Erikstein

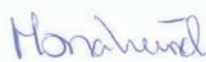
Geir Olav Ryntveit

Anne Berg Behring

Jan Berge

Mona Lund

Per Halvorsen
Adm. banksjef

Statsautoriserte revisorer
Ernst & Young AS

Melkevegen 13, NO-3919 Porsgrunn
Postboks 64, NO-3901 Porsgrunn

Foretaksregisteret: NO 976 389 387 MVA
Tlf: +47 35 56 42 00
Fax: +47 35 55 96 20
www.ey.no
Medlemmer av den norske revisorforening

Til representantskapet i
Sparebanken Telemark

REVISORS BERETNING

Uttalelse om årsregnskapet

Vi har revidert årsregnskapet for Sparebanken Telemark, som består av balanse per 31. desember 2014, resultatregnskap som viser et overskudd på kr 174 243 461 og kontantstrømoppstilling for regnskapsåret avsluttet per denne datoen og en beskrivelse av vesentlige anvendte regnskapsprinsipper og andre noteopplysninger.

Styrets og administrerende banksjefs ansvar for årsregnskapet

Styret og administrerende banksjef er ansvarlig for å utarbeide årsregnskapet og for at det gir et rettviseende bilde i samsvar med regnskapslovens regler og god regnskapsskikk i Norge, og for slik intern kontroll som styret og administrerende banksjef finner nødvendig for å muliggjøre utarbeidelsen av et årsregnskap som ikke inneholder vesentlig feilinformasjon, verken som følge av misligheter eller feil.

Revisors oppgaver og plikter

Vår oppgave er å gi uttrykk for en mening om dette årsregnskapet på bakgrunn av vår revisjon. Vi har gjennomført revisjonen i samsvar med lov, forskrift og god revisjonsskikk i Norge, herunder International Standards on Auditing. Revisjonsstandardene krever at vi etterlever etiske krav og planlegger og gjennomfører revisjonen for å oppnå betryggende sikkerhet for at årsregnskapet ikke inneholder vesentlig feilinformasjon.

En revisjon innebærer utførelse av handlinger for å innhente revisjonsbevis for beløpene og opplysningene i årsregnskapet. De valgte handlingene avhenger av revisors skjønn, herunder vurderingen av risikoene for at årsregnskapet inneholder vesentlig feilinformasjon, enten det skyldes misligheter eller feil. Ved en slik risikovurdering tar revisor hensyn til den interne kontrollen som er relevant for selskapets utarbeidelse av et årsregnskap som gir et rettviseende bilde. Formålet er å utforme revisjonshandlinger som er hensiktsmessige etter omstendighetene, men ikke for å gi uttrykk for en mening om effektiviteten av selskapets interne kontroll. En revisjon omfatter også en vurdering av om de anvendte regnskapsprinsippene er hensiktsmessige og om regnskapsestimatene utarbeidet av ledelsen er rimelige, samt en vurdering av den samlede presentasjonen av årsregnskapet.

Etter vår oppfatning er innhentet revisjonsbevis tilstrekkelig og hensiktsmessig som grunnlag for vår konklusjon.

Konklusjon

Etter vår mening er årsregnskapet for Sparebanken Telemark avgitt i samsvar med lov og forskrifter og gir et rettvise bilde av selskapets finansielle stilling per 31. desember 2014 og av dets resultater og kontantstrømmer for regnskapsåret som ble avsluttet per denne datoen i samsvar med regnskapslovens regler og god regnskapsskikk i Norge.

Uttalelse om øvrige forhold

Konklusjon om årsberetningen

Basert på vår revisjon av årsregnskapet som beskrevet ovenfor, mener vi at opplysningene i årsberetningen om årsregnskapet, forutsetningen om fortsatt drift og forslaget til disponering av resultatet er konsistente med årsregnskapet og i samsvar med lov og forskrifter.

Konklusjon om registrering og dokumentasjon

Basert på vår revisjon av årsregnskapet som beskrevet ovenfor, og kontrollhandlinger vi har funnet nødvendig i henhold til internasjonal standard for attestasjonsoppdrag (ISAE) 3000 «Attestasjonsoppdrag som ikke er revisjon eller forenklet revisorkontroll av historisk finansiell informasjon», mener vi at styret og administrerende banksjef har oppfylt sin plikt til å sørge for ordentlig og oversiktlig registrering og dokumentasjon av selskapets regnskapsopplysninger i samsvar med lov og god bokføringskikk i Norge.

Porsgrunn, 13. februar 2015
ERNST & YOUNG AS

Odd Knustad
statsautorisert revisor

Til representantskapet i Sparebanken Telemark

Beretning fra kontrollkomitéen

Kontrollkomiteen har i henhold til finansieringsvirksomhetsloven § 3-11 ført tilsyn med at bankens virksomhet er drevet i samsvar med sparebankloven, finansieringsvirksomhetsloven, bankens vedtekter, representantskapets vedtak og andre bestemmelser som banken har plikt til å rette seg etter.

Videre har kontrollkomiteen i henhold til nevnte bestemmelse gjennomgått styrets protokoller. Kontrollkomiteen har dessuten foretatt de undersøkelser som følger av nevnte lover og forskrift om instruks for kontrollkomiteer i finansieringsforetak.

Kontrollkomiteen har gjennomgått forslaget til årsregnskap og styrets årsberetning, uten at dette gir foranledning til noen bemerkninger. Kontrollkomiteen finner styrets vurdering av bankens økonomiske situasjon dekkende, og vil anbefale at det fremlagte årsregnskap fastsettes som bankens regnskap for 2014.

**Kontrollkomiteen i
Sparebanken Telemark**

Porsgrunn, 13. februar 2015

Hilde Sannes Holløkken
Leder

Stig Halfdan Kjeldal

Hilde Thorbjørnsen

SpareBank 1 Telemark

Organisasjonsnummer: 937 891 334

E-post: post@sb1telemark.no

Hjemmeside: www.sb1telemark.no

Telefon: 02610

Postboksadresse: Postboks 188, 3901 Porsgrunn

Forretningsadresse: Jernbanegata 15, 3916 Porsgrunn

I dag. I morgen. I Telemark.